خیلی سبز!
آزمون
تجربی | ریاضی | انسانی

سال تحصیلی
۱۴۰۱ - ۱۴۰۲

دفترچه پاسخ
آزمون پنجم حضوری

علوم انسانی

ویژهٔ
کنکوری‌های
۱۴۰۲

آزمون آزمایشی خیلی سبز

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	حامد حسین‌خانی - علی شهرابی- سعید عزیزخانی- مهران موحدی
اقتصاد	امیرحسین بلبلی- سعید بهروزی‌فر- سارا شریفی - مهدی ضیایی - احمد منصوری
علوم و فنون ادبی	سعید احمدپور - محمد امیرسلیمانی - کوروش بقائی راوری - بهناز رجبی- مینا سعیدی‌ملک - زهرا صادقی - مهدی ضیایی - ابولفضل غلامی - ابولفضل قاضی - بهنام کیانی - یعقوب کیانی - افشین محی‌الدین
جامعه‌شناسی	فرشته انصاری - پیمان بیگدلی - سید هانی رکن‌الدینی - سعید ستوده‌مهر- فاطمه صفری - محمدابراهیم مازنی - فروغ نجمی تیموریان
عربی	نوید امساکی - ولی برجی - کیارش پورمهدی - بهروز حیدربکی - آریا ذوقی - میثم شریفی - کاظم غلامی
تاریخ	سکینه سادات سعیدیان - مبین غلامی‌نژاد - علیرضا کاهیدوند - ملیحه گرجی - زهرا نعمتی - علی نیک‌آبادی
جغرافیا	علیرضا کاهیدوند - نگار مروتی - زهرا نعمتی - آذر نوری - علی نیک‌آبادی
فلسفه و منطق	علی‌اکبر آخوندی - سعید رحیمیان - منوچهر ستینه - محمدجواد سه‌دهی - مجید قدرتی‌پور - شبیر قنبری - احمد منصوری - فیروز نژادنجف
روان‌شناسی	سجاد پازوکیان - مهدی جاهدی - سیمین زاهدی - سید ضحی سکاکی - محمدابراهیم مازنی

نام درس	مسئول درس	گزینشگر	مولف پاسخ‌نامه	کارشناسان علمی - محتوایی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهرابی	علی شهرابی	علی شهرابی	مرتضی محمدی‌نژاد	زهرا جالینوس - زهرا فتحی - محسن فراهانی
اقتصاد	سارا شریفی	سارا شریفی	سارا شریفی	مهسا عفتی - مهدی ضیایی	سعید بهرروزی‌فر - کوثر صادقی
علوم و فنون ادبی	کورش بقائی راوری	ابوالفضل قاضی	مهدی کرانی	جمال طباطبائی‌نژاد - سعید همایونفر	الهه آرانی حصاری - نواب رحیمی‌پور - فرهاد علی‌نژاد
جامعه‌شناسی	حبیبه صالح‌نژاد	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم مازنی	فروغ نجمی تیموریان - آزیتا بیدقی	سعید ستوده‌مهر - علی سلوکی - فاطمه صفری
عربی	کورش بقائی راوری	کاظم غلامی	آریا ذوقی	جمال‌الدین هنرور - امیرحسین ثابتی - حسام حاج‌مؤمن	سمانه ریحانی - مهدیه زندیه - کوثر صادقی
تاریخ	زهرا نعمتی	زهرا نعمتی	زهرا نعمتی	حامد یاری - علیرضا کاهیدوند - محمدعلی معصومی	سعید ستوده‌مهر - علی نیک‌آبادی
جغرافیا	زهرا نعمتی	زهرا نعمتی	علیرضا کاهیدوند	بهروز یحیی - مهتاب ناصریه- محمدعلی معصومی	ریحانه شعبان زاده - علی نیک‌آبادی
فلسفه و منطق	محمدجواد سه‌دهی	علی‌اکبر آخوندی	علی‌اکبر آخوندی	علی آقاجانپور - منوچهر ستینه	مهدی بادامه‌مه - پرگل رحیمی - فرهاد علی‌نژاد - احمد منصوری
روان‌شناسی	سیده ضحی سکاکی	سیده ضحی سکاکی	سیده ضحی سکاکی	محسن پیرحسینلو - محمدجواد حیدر - سیمین زاهدی - مهدی جاهدی	کوثر صادقی - فرهاد علی‌نژاد

گروه مشاوره و برنامه‌ریزی آکو

مدیر آزمون: مهدی هاشمی
سرپرست محتوایی: فاطمه آقاجانپور
مشاور محتوایی: سعید احمدپور

باهمکاری هومان
مرکز تخصصی علوم انسانی
Azmoon.kheilisabz.com

ریاضی و آمار: ریاضی و آمار (۲): صفحه‌های ۱ تا ۲۰، ریاضی و آمار (۳): صفحه‌های ۴۵ تا ۶۸

۱- پاسخ: گزینه ۳

(ریاضی و آمار ۲ ـ فصل ۱ ـ درس ۱)

پاسخ تشریحی **گام اول**: ارزش گزاره‌های p و q را تعیین می‌کنیم:

- p: $\underbrace{\text{۱۳ عددی اول است}}_{T}$ و $\underbrace{\text{۹ عددی مربع کامل است}}_{T}$ $\xleftarrow{T\wedge T}$ درست
- q: اگر $\underbrace{۲^۲+۳^۲=۵^۲}_{F}$، آن‌گاه $\underbrace{۶۵^۲=۴۱۲۵}_{\text{غلطه ولی لازم نیست بررسی شه!}}$ $\xleftarrow{F\Rightarrow ?}$ درست

گام دوم: با توجه به درستی هر دو گزارهٔ p و q، ارزش گزاره‌های هر چهار گزینه را پیدا می‌کنیم:

۱) $p\Leftrightarrow q\equiv T\Leftrightarrow T\equiv T$ ۲) $p\vee\sim q\equiv T\vee F\equiv T$ ۳) $p\Rightarrow\sim q\equiv T\Rightarrow F\equiv F$ ۴) $p\wedge q\equiv T\wedge T\equiv T$

پس ارزش گزارهٔ ۳ با بقیه متفاوت است.

۲- پاسخ: گزینه ۳

(ریاضی و آمار ۲ـ فصل ۱ـ درس ۱)

پاسخ تشریحی هر مورد را در یک گام بررسی می‌کنیم:

گام اول: گزارهٔ دوشرطی $p\Leftrightarrow q$ زمانی درست است که p و q هم‌ارزش باشند. بیان «p شرط لازم و کافی است برای q» بیان فارسی گزارهٔ دوشرطی است. ارزش p و q را در گزارهٔ داده‌شده تعیین می‌کنیم: «این‌که $\underbrace{\sqrt{۲}\text{ عددی گنگ است}}_{T}$ شرط لازم و کافی است برای $\underbrace{۷^۲-۱>۵۵}_{F}$»؛ پس «الف» نادرست است:

$T\Leftrightarrow F\equiv F$

گام دوم: در عبارت $p\wedge(p\vee q)$، اولاً p تکرار شده و ثانیاً علامت‌ها متفاوت است (یکی $\vee$ و دیگری $\wedge$)؛ پس این هم‌ارزی همان قانون جذب است که جوابش می‌شود «گزاره‌ای که تکرار شده»، پس «ب» درست است.

گام سوم: هم‌ارزی $\sim(p\wedge q)\equiv\sim p\vee\sim q$ قانون دمورگان است؛ پس «پ» درست است.

گام چهارم: گزارهٔ شرطی $\bigcirc\Rightarrow\square$ با گزارهٔ فصلی $\sim\bigcirc\vee\square$ هم‌ارز است؛ پس هم‌ارزی $\sim p\Rightarrow q\equiv p\vee q$ درست است.

گام پنجم: موارد «ب»، «پ» و «ت» درست و مورد «الف» نادرست بود، پس:

مجموع امتیازات $=(۳\times\text{تعداد درست})-(۱\times\text{تعداد نادرست})=(۳\times۳)-(۱\times۱)=۹-۱=۸$

۳- پاسخ: گزینه ۴

(ریاضی و آمار ۲ ـ فصل ۱ ـ درس ۱)

پاسخ تشریحی **گام اول**: ارزش گزارهٔ $p\vee q$ فقط زمانی نادرست است که هر دو گزارهٔ p و q نادرست باشند.

گزارهٔ «$\underbrace{\text{علی بلندترین فرد است}}_{p}$ یا $\underbrace{\text{میثم کوتاه‌ترین قد را دارد}}_{q}$.» نادرست است، پس:

- p نادرست است. $\xleftarrow{\text{پس}}$ علی بلندترین فرد نیست. (۱)
- q نادرست است. $\xleftarrow{\text{پس}}$ میثم کوتاه‌ترین فرد نیست. (۲)

گام دوم: ارزش گزارهٔ $r\Rightarrow s$ فقط زمانی نادرست است که r درست و s نادرست باشد.

گزارهٔ «$\underbrace{\text{اگر علی از محسن بلندتر باشد}}_{r}$، آن‌گاه $\underbrace{\text{احمد بلندترین فرد نیست}}_{s}$.» نادرست است، پس:

- r درست است. $\xleftarrow{\text{پس}}$ علی بلندتر از محسن است. $\xleftarrow{\text{پس}}$ علی کوتاه‌ترین فرد نیست. (۳)
- s نادرست است. $\xleftarrow{\text{پس}}$ احمد بلندترین فرد است. (۴)

AKO
گروه مشاوره و برنامه‌ریزی آکو

گام سوم: با توجه به (۲)، (۳) و (۴) نتیجه می‌گیریم:

(۲) میثم کوتاه‌ترین فرد نیست.
(۳) علی کوتاه‌ترین فرد نیست.
(۴) احمد بلندترین فرد است.
← قطعاً کوتاه‌ترین فرد، محسن است.

۴- پاسخ: گزینه ۱ *(ریاضی و آمار ۲ ـ فصل ۱ ـ درس ۱)*

پاسخ تشریحی **گام اول:** چون ارزش دو طرف گزارهٔ دوشرطی $p \Leftrightarrow p$ یکسان است، پس ارزش آن درست است:

$$((\underbrace{p \Leftrightarrow p}_{T}) \Rightarrow r) \vee \sim r \equiv (T \Rightarrow r) \vee \sim r$$

گام دوم: ارزش گزارهٔ $T \Rightarrow r$ با ارزش r یکسان است (وقتی r درست است، ارزش $T \Rightarrow r$ هم درست است و وقتی r نادرست است، ارزش $T \Rightarrow r$ هم نادرست است.)

$$(\underbrace{T \Rightarrow r}_{r}) \vee \sim r \equiv r \vee \sim r$$

گام سوم: از بین r و $\sim r$ یکی درست و یکی نادرست است، پس ارزش ترکیب فصلی‌شان درست است.

$$r \vee \sim r \equiv T$$

۵- پاسخ: گزینه ۱ *(ریاضی و آمار ۲ ـ فصل ۱ ـ درس ۱)*

پاسخ تشریحی **گام اول:** گزارهٔ شرطی $\underbrace{[(p \vee q) \wedge r]}_{\text{مقدم}} \Rightarrow \underbrace{q}_{\text{تالی}}$ نادرست است، پس باید مقدم درست و تالی نادرست باشد.

- از نادرست‌بودن تالی به این نتیجه می‌رسیم که q نادرست است.
- مقدم یعنی $(p \vee q) \wedge r$ باید درست باشد. گزارهٔ عطفی $(p \vee q) \wedge r$ زمانی درست است که هر دو گزارهٔ $p \vee q$ و r درست باشند؛ پس r هم درست است.

از درست‌بودن $p \vee q$ (با توجه به نادرست‌بودن q) نتیجه می‌گیریم p هم درست است.

- ارزش هر سه گزاره را داریم: $p \equiv T$، $q \equiv F$ و $r \equiv T$.

گام دوم: ارزش گزاره‌های هر چهار گزینه را پیدا می‌کنیم:

۱) $(\sim q \vee p) \Rightarrow \sim r \equiv (T \vee T) \Rightarrow F \equiv T \Rightarrow F \equiv F$
۲) $(p \wedge \sim r) \vee (\sim q) \equiv (T \wedge F) \vee (T) \equiv F \vee T \equiv T$
۳) $(q \wedge p) \Rightarrow (r \vee \sim p) \equiv (F \wedge T) \Rightarrow (T \vee F) \equiv F \Rightarrow T \equiv T$
۴) $(\sim p \Leftrightarrow q) \wedge (r \Rightarrow p) \equiv (F \Leftrightarrow F) \wedge (T \Rightarrow T) \equiv T \wedge T \equiv T$

پس ارزش گزارهٔ ۱ نادرست است.

۶- پاسخ: گزینه ۴ *(ریاضی و آمار ۲ ـ فصل ۱ ـ درس ۱)*

پاسخ تشریحی **گام اول:** ارزش گزاره‌های p و $p \Rightarrow \sim q$ یکسان است. دو حالت در نظر می‌گیریم:

۱) اگر p درست باشد، برای آن‌که $p \Rightarrow \sim q$ هم درست باشد باید $\sim q \equiv T$ و در نتیجه $q \equiv F$ باشد.

۲) اگر p نادرست باشد، در گزارهٔ شرطی $\underbrace{p}_{F} \Rightarrow \sim q$ چون مقدم نادرست است، پس ارزش کل گزاره درست است و این حالت غیرممکن می‌شود.

پس فقط حالت (۱) قبول است: $p \equiv T$ و $q \equiv F$

گام دوم: با توجه به $p \equiv T$ و $q \equiv F$، ارزش گزارهٔ $(r \Rightarrow q) \wedge p$ را در دو حالت (r درست و r نادرست) پیدا می‌کنیم:

(۱) r درست: $(r \Rightarrow q) \wedge p \equiv (T \Rightarrow F) \wedge T \equiv F \wedge T \equiv F$

(۲) r نادرست: $(r \Rightarrow q) \wedge p \equiv (F \Rightarrow F) \wedge T \equiv T \wedge T \equiv T$

در هر دو حالت، ارزش گزارهٔ داده‌شده مخالف با ارزش r شد؛ پس گزارهٔ داده‌شده با $\sim r$ هم‌ارز است.

۷- پاسخ: گزینه ۳ *(ریاضی و آمار ۲ ـ فصل ۱ ـ درس ۱)*

پاسخ تشریحی **گام اول:** جای گزارهٔ دوشرطی $\bigcirc \Leftrightarrow \square$ می‌نویسیم $(\bigcirc \Rightarrow \square) \wedge (\square \Rightarrow \bigcirc)$:

$$(p \Rightarrow q) \Leftrightarrow (q \Rightarrow r) \equiv [(p \Rightarrow q) \Rightarrow (q \Rightarrow r)] \wedge [(q \Rightarrow r) \Rightarrow (p \Rightarrow q)]$$

AKO
گروه مشاوره و برنامه‌ریزی آکو

گام دوم: دو گزارهٔ شرطی داخل کروشه‌ها داریم. به کمک هم‌ارزی $\bigcirc \Rightarrow \square \equiv \sim \bigcirc \vee \square$، هر دو را به صورت فصلی می‌نویسیم:

$$[(p \Rightarrow q) \Rightarrow (q \Rightarrow r)] \wedge [(q \Rightarrow r) \Rightarrow (p \Rightarrow q)] \equiv [\sim (p \Rightarrow q) \vee (q \Rightarrow r)] \wedge [\sim (q \Rightarrow r) \vee (p \Rightarrow q)]$$

گام سوم: حالا در چهار پرانتز باز هم از هم‌ارزی گام ۲ استفاده می‌کنیم:

$$[\sim \underbrace{(p \Rightarrow q)}_{\sim p \vee q} \vee \underbrace{(q \Rightarrow r)}_{\sim q \vee r}] \wedge [\sim \underbrace{(q \Rightarrow r)}_{\sim q \vee r} \vee \underbrace{(p \Rightarrow q)}_{\sim p \vee q}]$$

گام چهارم: دو پرانتز اولیهٔ داخل هر کروشه را به کمک قانون دمورگان ساده می‌کنیم:

$$[\underbrace{\sim (\sim p \vee q)}_{p \wedge \sim q} \vee (\sim q \vee r)] \wedge [\underbrace{\sim (\sim q \vee r)}_{q \wedge \sim r} \vee (\sim p \vee q)] \equiv [(p \wedge \sim q) \vee (\sim q \vee r)] \wedge [(q \wedge \sim r) \vee (\sim p \vee q)]$$

گام پنجم: چون علامت بین پرانتزها و علامت داخل پرانتز دوم یکسان است، می‌توانیم پرانتزهایش را برداریم:

$$[(p \wedge \sim q) \vee (\sim q \vee r)] \wedge [(q \wedge \sim r) \vee (\sim p \vee q)] \equiv [(p \wedge \sim q) \vee \sim q \vee r] \wedge [(q \wedge \sim r) \vee \sim p \vee q]$$

پرانتزها قابل برداشتن پرانتزها قابل برداشتن

گام ششم: از قانون جذب استفاده می‌کنیم:

$$[\underbrace{(p \wedge \sim q) \vee \sim q}_{\sim q} \vee r] \wedge [\underbrace{(q \wedge \sim r) \vee q}_{q} \vee \sim p] \equiv (\sim q \vee r) \wedge (q \vee \sim p)$$

گام هفتم: دو گزارهٔ فصلی را به شرطی تبدیل می‌کنیم:

$$\underbrace{(\sim q \vee r)}_{q \Rightarrow r} \wedge \underbrace{(\sim p \vee q)}_{p \Rightarrow q} \equiv (q \Rightarrow r) \wedge (p \Rightarrow q)$$

۸- پاسخ: گزینه ۲ *(ریاضی و آمار ۲ - فصل ۱ - درس ۲)*

پاسخ تشریحی **گام اول:** با توجه به مقدمهٔ ۱، گزاره‌های p و q را پیدا می‌کنیم: اگر $\underbrace{\text{شنبه تعطیل شود}}_{p}$، آن‌گاه $\underbrace{\text{به سینما می‌روم}}_{q}$.

گام دوم: پس باید در A و B به ترتیب q و p را قرار دهیم:

A (مقدمهٔ ۲): $\underbrace{\text{به سینما رفتم}}_{q}$.

B (نتیجه): $\underbrace{\text{شنبه تعطیل شد}}_{p}$.

۹- پاسخ: گزینه ۱ *(ریاضی و آمار ۲ - فصل ۱ - درس ۲)*

پاسخ تشریحی **گام اول:** عدد مورد نظر را x می‌گیریم.

گام دوم: مربع دو برابر x می‌شود $(2x)^2$ یا $4x^2$.

گام سوم: تفاضل A از B می‌شود $B - A$، پس تفاضل $\underbrace{\text{مربع دو برابر عددی}}_{4x^2}$ از $\underbrace{\text{چهار برابر آن عدد}}_{4x}$ یعنی $4x - 4x^2$.

گام چهارم: $\underbrace{\text{تفاضل مربع دو برابر عددی از چهار برابر آن عدد}}_{4x-4x^2}$، برابر با $\frac{1}{2}$ است:

$$4x - 4x^2 = \frac{1}{2} \xrightarrow{\times 2} 8x - 8x^2 = 1 \Rightarrow 8x^2 - 8x + 1 = 0$$

۱۰- پاسخ: گزینه ۴ *(ریاضی و آمار ۲ - فصل ۱ - درس ۲)*

پاسخ تشریحی معادلهٔ درجه‌دوم داده‌شده به روش مربع کامل حل شده است؛ فقط در مرحله‌ای که به تساوی به فرم $A^2 = B$ رسیده، باید نتیجه می‌گرفت $A = \pm\sqrt{B}$ (با توجه به شرط $B > 0$)؛ پس از مرحلهٔ (۴) به (۵) اشتباه رخ داده است.

اصلاح‌شدهٔ آن به شکل مقابل است:

$$(x-4)^2 = 13 \Rightarrow x - 4 = \pm\sqrt{13} \Rightarrow x = 4 \pm \sqrt{13}$$

۱۱- پاسخ: گزینه ۲ *(ریاضی و آمار ۳ - فصل ۲ - درس ۱)*

پاسخ تشریحی **گام اول:** جملهٔ عمومی دنباله را برابر با ۱۶− قرار می‌دهیم:

$$a_n = -16 \Rightarrow \frac{4n+8}{2n-23} = -16 \xrightarrow{\text{فاکتور از ۴}} \frac{\cancel{4}^{1}(n+2)}{2n-23} = \cancel{-16}^{-4} \xrightarrow{\text{ساده‌کردن به ۴}} \frac{n+2}{2n-23} = -4$$

$$\xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} n + 2 = -8n + 92 \Rightarrow 9n = 90 \Rightarrow n = 10 \Rightarrow$$ جملهٔ دهم برابر ۱۶− بوده.

AKO
گروه مشاوره و برنامه‌ریزی آکو

گام دوم: جملهٔ بعدی یعنی جملهٔ یازدهم را می‌خواهیم. $n=11$ را در جملهٔ عمومی قرار می‌دهیم:

$$a_n=\frac{4n+8}{2n-23}\xrightarrow{n=11}a_{11}=\frac{4(11)+8}{2(11)-23}=\frac{52}{-1}=-52$$

۱۲- پاسخ: گزینه ۱ *(ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۲ ـ درس ۱)*

پاسخ تشریحی **گام اول:** در رابطهٔ بازگشتی $a_{n+1}=2a_n+n^2-1$ با فرض $a_3=4$، جای n به ترتیب ۳، ۴، ۵ و ۶ را قرار می‌دهیم تا به a_7 برسیم:

$$a_{n+1}=2a_n+n^2-1\xrightarrow{n=3}a_4=2a_3+3^2-1=2(4)+9-1=8+9-1=16$$

$$a_{n+1}=2a_n+n^2-1\xrightarrow{n=4}a_5=2a_4+4^2-1=2(16)+16-1=32+16-1=47$$

$$a_{n+1}=2a_n+n^2-1\xrightarrow{n=5}a_6=2a_5+5^2-1=2(47)+25-1=94+25-1=118$$

$$a_{n+1}=2a_n+n^2-1\xrightarrow{n=6}a_7=2a_6+6^2-1=2(118)+36-1=236+36-1=271$$

۱۳- پاسخ: گزینه ۲ *(ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۲ ـ درس ۲)*

پاسخ تشریحی **گام اول:** جملهٔ نهم را برحسب a_1 و d می‌نویسیم:

$$a_9=a_1+8d$$

گام دوم: $a_1=-25$ و $d=7$ را در آن قرار می‌دهیم:

$$a_9=-25+8(7)=-25+56=31$$

۱۴- پاسخ: گزینه ۴ *(ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۲ ـ درس ۲)*

پاسخ تشریحی **گام اول:** اختلاف جملات هفتم و دهم برابر با ۳تا d است:

$$a_7\xrightarrow{+d}a_8\xrightarrow{+d}a_9\xrightarrow{+d}a_{10}$$

یعنی:

$$a_{10}-a_7=(10-7)d\Rightarrow 51-23=3d\Rightarrow 28=3d\Rightarrow d=\frac{28}{3}$$

گام دوم: اگر از جملهٔ دهم، ۶تا d جلو برویم به جملهٔ شانزدهم می‌رسیم:

$$a_{10}\xrightarrow{+d}a_{11}\xrightarrow{+d}a_{12}\xrightarrow{+d}a_{13}\xrightarrow{+d}a_{14}\xrightarrow{+d}a_{15}\xrightarrow{+d}a_{16}$$

یعنی:

$$a_{16}=a_{10}+6d=51+\cancel{6}^{2}\left(\frac{28}{\cancel{3}_{1}}\right)=51+56=107$$

۱۵- پاسخ: گزینه ۳ *(ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۲ ـ درس ۲)*

پاسخ تشریحی **گام اول:** ۲۴/۵ دقیقه و ۲۰ دقیقه را به ثانیه تبدیل می‌کنیم:

$$\begin{cases}\text{۲۴/۵ دقیقه}\xrightarrow{\times 60}\text{۱۴۷۰ ثانیه}\\ \text{۲۰ دقیقه}\xrightarrow{\times 60}\text{۱۲۰۰ ثانیه}\end{cases}$$

گام دوم: وقتی در هر تمرین ۹ ثانیه زمان نسبت به تمرین قبلی کم شود، اعداد با هم تشکیل یک دنبالهٔ حسابی با $d=-9$ می‌دهند:

$$1470\xrightarrow{-9}1461\xrightarrow{-9}1452,\ldots,1200$$

گام سوم: برای به دست آوردن تعداد تمرین‌ها، از رابطهٔ گفته‌شده در نکته استفاده می‌کنیم:

$$\text{تعداد}=\frac{\text{جملهٔ اولی}-\text{جملهٔ آخری}}{\text{اختلاف مشترک}}+1=\frac{1200-1470}{-9}+1=\frac{-270}{-9}+1=30+1=31$$

پس در تمرین سی و یکم، زمانش به ۲۰ دقیقه (۱۲۰۰ ثانیه) می‌رسد.

۱۶- پاسخ: گزینه ۳ *(ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۲ ـ درس ۲)*

پاسخ تشریحی **گام اول:** از رابطهٔ $a_n=a_{n+1}+6$ نتیجه می‌گیریم:

$$a_{n+1}-a_n=-6$$

پس این رابطه مربوط به یک دنبالهٔ حسابی با $d=-6$ است.

گام دوم: مجموع جملات سیزدهم تا هفدهم (که تعدادشان فرد است) برابر با تعداد جملات ضربدر جملهٔ وسط است:

$$a_{13}+a_{14}+a_{15}+a_{16}+a_{17}=\underbrace{5}_{\text{تعداد}}\ \underbrace{a_{15}}_{\text{جملهٔ وسط}}$$

AKO
گروه مشاوره و برنامه‌ریزی آکو

این مقدار برابر با ۸۵ شده، پس: $5a_{15}=85 \Rightarrow a_{15}=17$

گام سوم: حالا با داشتن $a_{15}=17$ و $d=-6$ جملهٔ بیستم را می‌خواهیم؛ باید ۵تا d جلو برویم:

$$a_{20}=a_{15}+5d=17+5(-6)=17-30=-13$$

۱۷- پاسخ: گزینه ۳

(ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۲ ـ درس ۲)

پاسخ تشریحی **گام اول:** مجموع جملات سوم، هفتم و هشتم یک دنبالهٔ حسابی ۵۴ است: $a_3+a_7+a_8=54$

آن‌ها را برحسب a_1 و d می‌نویسیم: $(a_1+2d)+(a_1+6d)+(a_1+7d)=54$

ساده می‌کنیم: $3a_1+15d=54 \xrightarrow{\div 3} a_1+5d=18$

a_1+5d همان a_6 است، پس: $a_6=18$

گام دوم: با داشتن $a_6=18$ و $a_{10}=38$، راحت می‌توانیم d را پیدا کنیم.

اختلاف جملات ششم و دهم برابر با ۴تا d است:

$$a_6 \xrightarrow{+d} a_7 \xrightarrow{+d} a_8 \xrightarrow{+d} a_9 \xrightarrow{+d} a_{10}$$

یعنی: $a_{10}-a_6=(10-6)d \Rightarrow 38-18=4d \Rightarrow 20=4d \Rightarrow d=5$

۱۸- پاسخ: گزینه ۲

(ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۲ ـ درس ۲)

پاسخ تشریحی **گام اول:** سه عدد $1-ab$، ۱۱ و $3-2ab$ سه جملهٔ متوالی یک دنبالهٔ حسابی‌اند؛ پس وسطی برابر با میانگین اولی و سومی است:

$$11=\frac{(1-ab)+(3-2ab)}{2} \Rightarrow 11=\frac{4-3ab}{2} \xrightarrow{\times 2} 22=4-3ab \Rightarrow 3ab=-18 \Rightarrow ab=-6$$

گام دوم: با جای‌گذاری $ab=-6$، جملات را می‌نویسیم:

$$a,\ \frac{b}{2},\ \underbrace{1-ab}_{7},\ 11,\ \underbrace{3-2ab}_{15}$$

گام سوم: از سه جملهٔ ۱۵ ، ۱۱ ، ۷ می‌فهمیم که $d=4$ است. از ۷، ۴تا ۴تا به عقب می‌رویم تا $\frac{b}{2}$ و a به دست آیند:

$$7 \xrightarrow{+4} 11 \xrightarrow{+4} 15$$

$$a \xrightarrow{-4} \frac{b}{2} \xrightarrow{-4} 7 \Rightarrow \begin{cases} \frac{b}{2}=7-4 \Rightarrow \frac{b}{2}=3 \Rightarrow b=6 \\ a=7-4-4 \Rightarrow a=-1 \end{cases}$$

گام چهارم: $a+b=-1+6=5$

۱۹- پاسخ: گزینه ۱

(ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۲ ـ درس ۲)

پاسخ تشریحی **گام اول:** سه جملهٔ دوم یعنی a_4 تا a_6 و سه جملهٔ سوم یعنی a_7 تا a_9:

$$a_1,a_2,a_3,\underbrace{a_4,a_5,a_6}_{\text{سه جملهٔ دوم}},\underbrace{a_7,a_8,a_9}_{\text{سه جملهٔ سوم}}$$

گام دوم: مجموع سه جملهٔ دوم و مجموع سه جملهٔ سوم را به کمک رابطهٔ درس‌نامه حساب می‌کنیم:

$$\text{مجموع سه جملهٔ دوم}=a_4+a_5+a_6=\underset{\text{تعداد}}{3}\times\underset{\text{جملهٔ وسط}}{a_5}=3a_5$$

$$\text{مجموع سه جملهٔ سوم}=a_7+a_8+a_9=\underset{\text{تعداد}}{3}\times\underset{\text{جملهٔ وسط}}{a_8}=3a_8$$

گام سوم: مجموع سه جملهٔ سوم از ۲ برابر مجموع سه جملهٔ دوم، ۲۱ واحد کم‌تر است؛ پس:

$$\underbrace{\text{مجموع سه جملهٔ سوم}}_{3a_8}=2\times\underbrace{(\text{مجموع سه جملهٔ دوم})}_{3a_5}-21 \Rightarrow 3a_8=6a_5-21 \xrightarrow{\div 3} a_8=2a_5-7$$

گام چهارم: a_5 و a_8 را برحسب a_1 و d می‌نویسیم:

$$a_8=2a_5-7 \Rightarrow a_1+7d=2(a_1+4d)-7 \Rightarrow a_1+7d=2a_1+8d-7 \Rightarrow a_1+d=7$$

گام پنجم: a_1+d همان a_2 است که برابر با ۷ شده: $a_2=7$

AKO
گروه مشاوره و برنامه‌ریزی آکو

۲۰- پاسخ: گزینه ۱ *(ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۲ ـ درس ۲)*

پاسخ تشریحی **گام اول**: بین دو عدد ۵ و ۷۱، k واسطهٔ حسابی درج می‌کنیم:

$$۵,\underbrace{\bigcirc,\bigcirc,\ldots,\bigcirc}_{\text{k واسطهٔ حسابی}},۷۱$$

گام دوم: با فرض این‌که اختلاف‌مشترک d باشد، جملهٔ بعدی ۵ و جملهٔ قبلی ۷۱ به ترتیب $۵+d$ و $۷۱-d$ می‌شوند:

$$۵,\underbrace{۵+d}_{\text{اولین واسطه}},\bigcirc,\ldots,\underbrace{۷۱-d}_{\text{آخرین واسطه}},۷۱$$

گام سوم: اختلاف اولین و آخرین واسطه ۶۰ است، پس:

$$(۷۱-d)-(۵+d)=۶۰ \Rightarrow ۶۶-۲d=۶۰ \Rightarrow ۲d=۶ \Rightarrow d=۳$$

گام چهارم: با داشتن $d=۳$، $a=۵$ و $b=۷۱$، k را پیدا می‌کنیم:

$$d=\frac{b-a}{k+۱} \Rightarrow ۳=\frac{۷۱-۵}{k+۱} \Rightarrow ۳=\frac{۶۶}{k+۱} \Rightarrow ۳k+۳=۶۶ \Rightarrow ۳k=۶۳ \Rightarrow k=۲۱$$

AKO
گروه مشاوره و برنامه ریزی آکو

اقتصاد: صفحه‌های ۵۶ تا ۱۰۴

۲۱- پاسخ: گزینه ۳ *(درس ۸ ـ اشتغال و بیکاری)*

پاسخ تشریحی الف) در این سؤال جمعیت شاغل و جمعیت بیکار مشخص شده است و همان‌طور که ملاحظه می‌کنید مجموع این دو گروه، جمعیت فعال کشور را تشکیل می‌دهد، پس:

جمعیت فعال = جمعیت شاغل + جمعیت بیکار

جمعیت فعال = ۶۸,۰۰۰+۱۲,۰۰۰=۸۰,۰۰۰ نفر

برای محاسبهٔ نرخ بیکاری از فرمول روبه‌رو استفاده می‌شود:

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times ۱۰۰ = \frac{۱۲,۰۰۰}{۸۰,۰۰۰} \times ۱۰۰ = ۱۵ \text{ درصد}$$

ب) بدیهی است با بیکاری کارکنان شرکت خدماتی، جمعیت افراد بیکار این کشور فرضی افزایش و به دنبال آن نرخ بیکاری نیز افزایش می‌یابد؛ اما توجه کنید، همان‌طور که جمعیت افراد بیکار افزایش می‌یابد طبیعتاً جمعیت افراد شاغل نیز کاهش یافته، پس مجموع این دو گروه، یعنی جمعیت فعال تغییری نخواهد کرد:

$$\text{نرخ بیکاری جدید} = \frac{\text{جمعیت بیکار جدید}}{\text{جمعیت فعال}} \times ۱۰۰ = \frac{۱۲,۰۰۰+۱۲۰۰}{۸۰,۰۰۰} \times ۱۰۰ = \frac{۱۳,۲۰۰}{۸۰,۰۰۰} \times ۱۰۰ = ۱۶/۵ \text{ درصد}$$

پس نرخ بیکاری نسبت به قبل ۱/۵ درصد (۱۶/۵−۱۵=۱/۵) افزایش می‌یابد.

پ) ابتدا ببینیم در نرخ بیکاری ۱۰ درصد، جمعیت افراد بیکار چند نفر است:

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \Rightarrow \frac{۱۰}{۱۰۰} = \frac{x}{۸۰,۰۰۰} \Rightarrow x = \frac{۱۰ \times ۸۰,۰۰۰}{۱۰۰} = ۸,۰۰۰$$

پس جمعیت شاغل در این شرایط برابر است با:

جمعیت شاغل = جمعیت فعال − جمعیت بیکار = ۸۰,۰۰۰−۸,۰۰۰=۷۲,۰۰۰

جمعیت شاغل جدید = جمعیت شاغل قدیم − جمعیت شاغل جدید = ۷۲,۰۰۰−۶۸,۰۰۰=۴,۰۰۰ نفر

در نهایت متوجه می‌شویم که اگر ۴۰۰۰ نفر جذب بازار کار شوند، نرخ بیکاری به ۱۰ درصد خواهد رسید و اگر بیش از ۴۰۰۰ نفر جذب بازار کار شوند، نرخ بیکاری از ۱۰ درصد هم کم‌تر خواهد شد، یعنی حتی اگر ۴۰۰۱ نفر جذب بازار کار شوند، نرخ بیکاری به زیر ۱۰ درصد انتقال پیدا خواهد کرد.

۲۲- پاسخ: گزینه ۲ *(درس ۷ ـ اصل مزیت مطلق و نسبی در تجارت)*

پاسخ تشریحی دقت کنید جدول، مربوط به مزیت‌های اقتصادی در سه کشور مختلف است.

با بررسی جدول متوجه می‌شویم که اسکاتلند در تولید لبنیات و کرهٔ جنوبی در تولید تلویزیون دارای مزیت مطلق نسبت به سایر کشورها می‌باشند.

الف) در کشور اسکاتلند، اگر تصمیم گرفته شود به جای تولید لبنیات (به عنوان مزیت مطلق کشور) تلویزیون تولید شود، باید از تولید لبنیات به عنوان هزینهٔ فرصت انتخاب تولید تلویزیون چشم‌پوشی کرد؛ اما ۲۷۰ واحد لبنیات در ازای تولید ۱۸ واحد تلویزیون است، یعنی:

صرف نظر کردن از تولید ۲۷۰ واحد لبنیات = هزینهٔ فرصت تولید ۱۸ واحد تلویزیون

$$\Rightarrow \text{هزینهٔ فرصت تولید یک واحد تلویزیون} = \frac{\text{۲۷۰ واحد لبنیات}}{\text{۱۸ واحد تلویزیون}} = ۱۵ \text{ واحد لبنیات}$$

پس برای تولید هر واحد تلویزیون باید از تولید ۱۵ واحد لبنیات چشم‌پوشی کرد.

ب) ● در کرهٔ جنوبی بهتر است که منابع و امکانات به تولید تلویزیون، که در آن مزیت مطلق دارد، اختصاص یابد و لبنیات از کشوری که در تولید آن مزیت مطلق دارد (یعنی اسکاتلند) خریداری شود.

● در اسکاتلند، منابع تولیدی به لبنیات اختصاص پیدا می‌کند و تلویزیون از کشوری که در تولید آن مزیت مطلق دارد (یعنی کرهٔ جنوبی) خریداری می‌شود.

● در مکزیک که هیچ مزیت مطلقی وجود ندارد، به منظور جلوگیری از بیکاری عوامل تولیدی، منابع به تولید لبنیات که در تولید آن مزیت نسبی دارد اختصاص یافته و تلویزیون از کشوری که در تولید آن مزیت مطلق دارد (یعنی کرهٔ جنوبی) خریداری می‌شود. بدیهی است هر کشور باید به تولید محصولی بپردازد که هزینهٔ فرصت کم‌تری را به آن تحمیل کند.

دقت کنید، مزیت نسبی یعنی در داخل یک کشور (بدون مقایسهٔ خود با سایر کشورها) به تولید محصولی بپردازیم که در آن نسبت به سایر محصولات مزایا و امتیازات بیشتری داریم.

۲۳- پاسخ: گزینه ۴ *(درس ۷ ـ دولت‌ها و تجارت بین‌الملل / جنگ‌های تجاری و تحریم‌های اقتصادی)*

پاسخ تشریحی الف) در طول تاریخ و در شرایط گوناگون، دولت‌ها به دلیل «آرمان‌ها و چشم‌اندازهای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی متفاوت خود نسبت به سایر کشورها و به دلیل وجود مسائل و مشکلات خاص و متفاوت در هر کشور»، برخوردهای متفاوت، گوناگون و گاه متعارضی با مفهوم تجارت بین‌الملل داشته‌اند.

ب) واردات بی‌رویه، مشکلات متعددی را برای تولید داخلی کشورها ایجاد می‌کند، به همین دلیل دولت‌ها در جهت «حمایت از صنایع داخلی و به منظور تداوم فرایند تولیدات داخلی و حفظ حقوق تولیدکنندگان داخلی»، گاهی با وضع تعرفه‌های مختلف بر واردات برخی کالاها میزان واردات آن‌ها را محدود و کنترل می‌کنند. این سیاست هم‌چنین در جهت کاهش میزان وابستگی به سایر کشورها نیز صورت گرفته و با محدودکردن واردات، تولیدکنندگان داخلی را وادار به افزایش توان تولیدی خود می‌کند.

از طرفی نیز گاهی اوقات به منظور تقویت روابط اقتصادی با کشورهایی که دیدگاه‌های ایدئولوژیک و سیاسی نزدیکی با یکدیگر دارند، پیمان‌های تجاری جدیدی بین آن‌ها وضع شده و تعرفه‌های گمرکی نیز کاهش می‌یابد.

پ) برای ایجاد تعامل قدرتمند با سایر کشورها، هر کشور ناگزیر است بین بهره‌برداری از مزیت‌های موجود و فعلی خود و مزیت‌های جدیدی که قادر به ایجاد آن‌ها است، یک انتخاب بهینه داشته باشد تا (با افزایش منافع و کاهش هزینه‌های فرصت) موجب افزایش استقلال و اقتدار اقتصادی آن کشور شود.

۲۴- پاسخ: گزینه ۱ *(درس ۶ - بهبود عملکرد بازار، سایر درآمدهای دولت)*

پاسخ تشریحی الف) تمام کسب و کارها به منظور ارائهٔ محصول خود به بازار، ابتدا باید با انجام آزمایش‌های مختلف برای محصول خود گواهی معتبر «استاندارد» اخذ کنند؛ دولت با وضع قوانین و مقررات ویژه در زمینه‌های مختلف تلاش می‌کند تا زمینهٔ وجود اطلاعات و آگاهی‌های لازم در رابطه با هر محصول مورد مبادله را تضمین کند.

بچه‌ها لطفاً در رابطه با پاسخ قسمت «الف» توجه کنید که دولت با تعریف و اجرای قانون مالکیت، امنیت خرید و فروش‌ها رو تأمین می‌کنه ولی با وضع قوانین و مقررات در زمینه‌های مختلف، اطلاعات و آگاهی‌های مربوط به محصول تولیدشده از نظر دارابودن ویژگی‌های لازم رو تضمین می‌کنه؛ پس لطفاً این دو مورد رو با هم قاطی نکنید.

ب) دولت به منظور آسان‌شدن مبادلات و هم‌چنین تشویق طرفین به مبادله، مجموعهٔ گسترده‌ای از قوانین و مقررات را وضع و اجرا می‌کند که به نفع خریداران و فروشندگان است و مانع از بروز شرایط آسیب‌رسان به طرفین در مبادله می‌شود.

پ) دولت از راه‌های مختلفی منابع مالی مورد نیاز خود را تأمین می‌کند که عمده‌ترین آن‌ها اخذ مالیات و فروش دارایی‌های ملی است. فروش دارایی‌های تجدیدناپذیری مثل نفت، درآمدی پایدار نیست، زیرا به هر حال روزی این منابع پایان می‌پذیرند.

راه دیگری که دولت برای تأمین منابع مالی در برخی موارد انتخاب می‌کند، ایجاد بدهی برای خود و از طریق قرض‌گرفتن یا شریک‌کردن آن‌ها در طرح‌های عمرانی و سرمایه‌گذاری‌های دولتی (فروش اوراق مشارکت) است؛ بدیهی است به دلیل پایان‌یافتن پروژه‌ها این نوع درآمد نیز نمی‌تواند تا ابد پایدار باشد.

ت) در جریان چرخشی بازار، دولت برای انجام نقش‌های مختلفی که بر عهده دارد، خریداری مهم در بازارهای عوامل تولید و نیز بازار کالا و خدمات است و البته با دریافت مالیات از شرکت‌ها و خانواده‌ها و پرداخت یارانه به آن‌ها نقشی مهم در اقتصاد ایفا می‌کند.

گروه مشاوره و برنامه‌ریزی اکو

۲۵- پاسخ: گزینه ۲ *(درس ۶ - مالیات بر ارزش افزوده)*

پاسخ تشریحی

مراحل	مرحلهٔ ۱	مرحلهٔ ۲	مرحلهٔ ۳	مرحلهٔ ۴
قیمت فروش با مالیات بر ارزش افزوده	$۱۲۰۰۰+(۱۲۰۰۰\times\frac{۲۵}{۱۰۰})$ تومان $=۱۵,۰۰۰$	$۲۴,۰۰۰+(۲۴,۰۰۰\times\frac{۲۵}{۱۰۰})$ تومان $=۳۰,۰۰۰$	$۲۸,۰۰۰+(۲۸,۰۰۰\times\frac{۲۵}{۱۰۰})$ تومان $=۳۵,۰۰۰$	$۳۶,۰۰۰+(۳۶,۰۰۰\times\frac{۲۵}{۱۰۰})$ تومان $=۴۵,۰۰۰$
مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده توسط فروشنده	$۱۲,۰۰۰\times\frac{۲۵}{۱۰۰}$ تومان $=۳۰۰۰$	$۲۴,۰۰۰\times\frac{۲۵}{۱۰۰}$ تومان $=۶۰۰۰$	$۲۸,۰۰۰\times\frac{۲۵}{۱۰۰}$ تومان $=۷۰۰۰$	$۳۶,۰۰۰\times\frac{۲۵}{۱۰۰}$ تومان $=۹۰۰۰$
اعتبار مالیات بر ارزش افزوده‌هایی که در مرحلهٔ قبل پرداخت شده	—	۳۰۰۰ تومان	۶۰۰۰ تومان	۷۰۰۰ تومان
مالیات بر ارزش افزودهٔ خالص جمع‌آوری‌شده	۳۰۰۰ تومان	$۶۰۰۰-۳۰۰۰=۳۰۰۰$ تومان	$۷۰۰۰-۶۰۰۰=۱۰۰۰$ تومان	$۹۰۰۰-۷۰۰۰=۲۰۰۰$ تومان
مجموع مالیات بر ارزش افزودهٔ جمع‌آوری‌شده	$۳۰۰۰+۳۰۰۰+۱۰۰۰+۲۰۰۰=۹۰۰۰$ تومان			

۲۶- پاسخ: گزینه ۴ *(درس ۷ ـ طرح مسئله، چرا تجارت با دیگر کشورها مهم است؟)*

پاسخ تشریحی الف) کالاها نیز مانند ما انسان‌ها دارای هویت و ملیت هستند و هر یک تولید یک کشور خاص می‌باشند. برخی کالاها نیز که معمولاً از فناوری بالایی برخوردارند می‌توانند چندملیتی باشند مثلاً فناوری و سرمایه‌گذاری آن مربوط به یک کشور پیشرفته باشد، ولی به دلایل مختلف مثل انتقال آلودگی‌های زیست‌محیطی، برخورداری از عوامل تولیدی ارزان‌قیمت و غیره در کشور دیگری تولید شوند.

ب) تولید برخی محصولات به دلایل مختلف در یک کشور به‌صرفه‌تر از کشورهای دیگر صورت می‌گیرد. همین تفاوت بین کشورها موجب می‌شود که هر کشور به تولید گروهی از محصولات بپردازد که در آن‌ها دارای مزیت اقتصادی است و لذا پایهٔ بده ـ بستان و صادرات و واردات بین کشورها همین تفاوت‌ها می‌باشند.

پ) همان‌طور که در قسمت «الف» توضیح داده شد، معمولاً تفاوت سطح فناوری یا عدم توانایی در به‌کارگیری آن‌ها موجب می‌شود که برخی کشورها در تولید محصولات با فناوری بالا موفق‌تر از سایرین باشند گاهی نیز ممکن است همین کشور با تأمین سرمایه و فناوری محصول مورد نظر را در کشوری که فاقد سرمایه و فناوری لازم است صرفاً با به‌کارگیری عوامل تولیدی آن کشور انجام دهد.

۲۷- پاسخ: گزینه ۳ *(درس ۹ ـ وظایف پول)*

پاسخ تشریحی الف) رد و بدل‌شدن حواله‌های بانکی، ارزی بین‌المللی و غیره بیانگر این است که در صورتی که پول توانایی حفظ ارزش داشته باشد، ابزار مناسبی برای پرداخت‌های آینده است.

ب) نقش اصلی پول ایجاد سهولت در مبادلات است، زیرا همهٔ افراد یقین دارند در مبادلات خود می‌توانند پول رد و بدل کنند و کالای مورد نیاز خود را خریداری کرده یا محصول خود را به دیگری بفروشند.

پ) پیدایش پول به معنای امروزی، موجب شد تا افراد در مبادلات خود توانایی تشخیص ارزش کالاها و مقایسهٔ ارزش آن‌ها نسبت به یکدیگر را پیدا بکنند.

۲۸- پاسخ: گزینه ۴ *(درس ۹ ـ علل تورم و نقش دولت)*

پاسخ تشریحی بررسی گزینه‌های نادرست:

۱) یکی از علل به وجود آمدن تورم، نابرابری عرضه و تقاضای کل است؛ هرگاه در کشوری سطح تقاضای کل از عرضهٔ کل بیشتر باشد با افزایش نامتعارف سطح عمومی قیمت‌ها یا همان تورم مواجه خواهیم شد.

۲) در صورتی که دولت با کسری بودجه مواجه شود و بانک مرکزی به ناچار اقدام به نشر اسکناس بدون پشتوانه نماید، (یعنی اسکناسی که بدون تولید محصول روانهٔ بازار شود) هم‌زمان با افزایش حجم نقدینگی شاهد افزایش سطح عمومی قیمت‌ها هستیم (چون حجم نقدینگی زیاد شده ولی هم‌زمان تولید افزایش پیدا نکرده پس قیمت کالاهای موجود بنابر قانون تقاضا افزایش پیدا می‌کند)؛ اما این‌که فرایند افزایش قیمت‌ها ثابت باشد یا نه به عوامل دیگری در اقتصاد مرتبط است و معمولاً در چنین شرایطی با نرخ تورمی که دارای نوسان هست مواجه می‌شویم.

۳) هیچ‌گاه کاهش نرخ تورم موجب کاهش سطح عمومی قیمت‌ها نمی‌شود، بلکه سرعت افزایش قیمت‌ها نسبت به قبل کم‌تر می‌شود.

بچه‌ها توجه کنید فقط زمانی در کشور شاهد کاهش قیمت‌ها هستیم که نرخ تورم منفی بشه، یعنی جامعه دچار رکود اقتصادی شده باشه.

۲۹- پاسخ: گزینه ۳ *(درس ۹ ـ علل تورم و نقش دولت)*

پاسخ تشریحی الف) سیاست پولی انبساطی به معنای عام یعنی زیادکردن حجم پول در دست مردم. خُب چه زمانی باید پول در دست مردم زیاد بشود؟ زمانی که مردم به دلایلی نظیر رکود و کاهش سطح تولید یا افزایش نرخ بیکاری با کاهش درآمد مواجه شده‌اند؛ در چنین شرایطی دولت از طریق بانک مرکزی اوراق مشارکت در دست مردم را خریداری کرده و به این ترتیب موجب افزایش حجم پول و به دنبال آن افزایش تقاضا و رونق اقتصادی می‌شود.

ب) در شرایطی که جامعه دچار تورم و افزایش بی‌رویهٔ سطح عمومی قیمت‌ها باشد، دولت از طریق بانک مرکزی سعی در کاهش حجم پول در دست مردم می‌کند، به این طریق که با به‌کارگیری سیاست بازار باز در جهت فروش اوراق مشارکت، با کاهش حجم پول موجب کاهش سطح تقاضا و به دنبال آن کاهش سطح عمومی قیمت‌ها می‌شود.

توجه کنید عبارت «بازار باز» یک سیاست اقتصادی است که هم به فروش اوراق مشارکت اطلاق می‌شود و هم به خرید اوراق مشارکت!

۳۰- پاسخ: گزینه ۴ *(درس ۹ ـ طرح مسئله، تورم، پیامدهای تورم، علل تورم و نقش دولت)*

پاسخ تشریحی الف) کاهش قدرت خرید پول در جامعه نتیجهٔ وجود تورم در آن جامعه است. ب) پول در مقابل «سطح عمومی قیمت‌ها» ارزش خود را حفظ نکرده است. پ) یکی از دلایل کاهش قدرت خرید پول، حجم زیاد پول نسبت به تولید در یک جامعه است. ت) رابطهٔ قدرت خرید پول با «سطح عمومی قیمت‌ها» یک رابطهٔ معکوس است. هر چه سطح عمومی قیمت‌ها افزایش یابد، قدرت خرید پول کاهش می‌یابد و برعکس، با پایین‌رفتن سطح عمومی قیمت‌ها، قدرت خرید پول افزایش می‌یابد. ث) چون یک واحد پول نتوانسته است در طول زمان ارزش خود را حفظ کند، می‌گوییم قدرت خرید آن دستخوش تغییر است. ج) قدرت خرید پول به «سطح عمومی قیمت‌ها» در جامعه بستگی دارد.

۳۱- پاسخ: گزینه ۴ *(درس ۸ ـ انواع بیکاری)*

پاسخ تشریحی نوعی از بیکاری با عنوان بیکاری اصطکاکی، بیکاری کوتاه‌مدتی است که در همهٔ کشورها وجود دارد و به دو دسته تقسیم می‌شود:

۱) افرادی که شغل قبلی خود را به دلایلی رها کرده و به امید یافتن شغل بهتر در جست‌وجوی کار هستند.

۲) افرادی که به تازگی در حال ورود به بازار کار هستند.

- بیکاری ساختاری گاهی به دلیل عدم تطابق بین مشاغل موجود و افراد جویای کار به وجود می‌آید. این اتفاق در اغلب موارد به دلیل عدم تطابق مهارت‌ها با افراد جویای کار ایجاد می‌شود؛ مثلاً شرکتی که به دنبال یک نیروی ساده است، ولی فرد جویای کار متخصص و ماهر می‌باشد و بالعکس.
- بیکاری دوره‌ای به نوعی از بیکاری اطلاق می‌شود که در دوران رکود به دلیل کاهش سطح تولید منجر به توقف استخدام‌ها و یا اخراج بخشی از نیروی کار می‌شود؛ پیامد این اتفاق: عده‌ای بیکار شده و فرصت‌های جدید شغلی نیز کاهش می‌یابند.

بنابراین، پاسخ موارد ذکرشده در سؤال به ترتیب عبارت است از: بیکاری اصطکاکی ـ بیکاری ساختاری ـ بیکاری دوره‌ای ـ بیکاری اصطکاکی ـ بیکاری اصطکاکی

۳۲- پاسخ: گزینه ۳ *(درس ۸ ـ بازار نیروی کار)*

پاسخ تشریحی الف) در بازار عوامل تولید نیروی کار به عنوان عرضه‌کننده (S) و بنگاه‌ها و صاحبان کسب و کار، تقاضاکنندگان (D) می‌باشند.

ب) در دستمزد ۱۱ میلیون تومان اگرچه به دلیل بالابودن دستمزد، عرضهٔ نیروی کار ۳۰ نفر است، اما بنگاه‌ها، فقط حاضر به استخدام ۲۰ نفر نیروی کار هستند و به همین تعداد نیز حقوق و دستمزد می‌پردازند، پس:

مجموع دریافتی نیروی کار = دستمزد × تعداد نیروی کار استخدام‌شده = ۱۱ میلیون × ۲۰ (نفر) = ۲۲۰ میلیون تومان = ۲۲۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان

پ) با بررسی نمودار متوجه می‌شویم که در دستمزد ۹ میلیون تومان، حداکثر پرداختی به نیروی کار صورت گرفته است:

حداکثر پرداختی به نیروی کار = دستمزد تعادلی × قیمت تعادلی = ۹ میلیون تومان × ۲۵ (نفر) = ۲۲۵ میلیون تومان

همان‌طور که مشاهده می‌کنید در دستمزدهای بالاتر از تعادل، پرداختی نیروی کار نسبت به دستمزد تعادل کم‌تر است:

۱۱ میلیون تومان × ۲۰ نفر = ۲۲۰ میلیون تومان ۱۳ میلیون تومان × ۱۵ نفر = ۱۹۵ میلیون تومان

۳۳- پاسخ: گزینه ۳ *(درس ۸ ـ بیکاری و رکود چه پیامدهایی دارد؟)*

پاسخ تشریحی الف) روش کلی در تعیین میزان فقر آن است که نیازمندی‌های افراد و یا خانوار را با توانمندی‌های آنان برای دستیابی به آن نیازها مقایسه کنیم.

ب) در کل جهان، ۱/۴ میلیارد نفر در فقر مطلق به سر می‌برند. بسیاری از کشورهای جهان درگیر مسائل مرتبط با فقر و نابرابری‌اند. حتی کشورهای با درآمد بالا نیز دست به گریبان نابرابری‌های اقتصادی‌اند.

پ) در شاخص فقر مطلق، ارزش دلار از طریق روش برابری قدرت خرید PPP محاسبه می‌شود.

ت) با توجه به مفهوم فقر نسبی می‌توان گفت که محاسبهٔ تعداد افراد فقیر بسیار پیچیده، سخت و شاید ناممکن است.

۳۴- پاسخ: گزینه ۲ *(درس ۶ ـ انواع مالیات)*

پاسخ تشریحی الف) غلط است؛ در مالیات بر ارزش افزوده، مالیات پرداخت‌شدهٔ تولیدکنندگان قبلی از مالیات بر فروش بعدی کسر می‌شود؛ به عبارت دیگر کالا و خدمات واسطه‌ای از پرداخت مالیات معاف می‌شوند.

ب) غلط است؛ در مالیات بر درآمد، درآمد افراد و شرکت‌ها (و نه ثروت آن‌ها) مبنای مالیات است. شاید بتوان گفت که مالیات بر درآمد اشخاص مهم‌ترین نوع مالیات است.

پ) درست است.

ت) درست است.

ث) غلط است؛ مالیات بر مصرف، نهایتاً توسط مصرف‌کنندهٔ نهایی پرداخت می‌شود، اما وظیفهٔ قانونی پرداخت آن به عهدهٔ تولیدکنندگان و فروشندگان است.

گروه مشاوره و برنامه‌ریزی آکو

۳۵- پاسخ: گزینه ۴ *(درس ۹ - چگونه نرخ تورم را محاسبه می‌کنند؟)*

پاسخ تشریحی

$$\text{نرخ تورم کالای C} = \frac{\text{قیمت در ابتدای سال} - \text{قیمت در انتهای سال}}{\text{قیمت در ابتدای سال}} \times ۱۰۰$$

$$= \frac{۱,۷۱۳,۹۰۶ - ۱,۱۲۰,۲۰۰}{۱,۱۲۰,۲۰۰} \times ۱۰۰ = \frac{۵۹۳,۷۰۶}{۱,۱۲۰,۲۰۰} \times ۱۰۰ = ۰/۵۳ \times ۱۰۰ = ۵۳ \text{ درصد}$$

$$\text{تورم کالای B} = \text{تورم کالای A} = \text{تورم کالای C} = ۵۳ \text{ درصد}$$

$$\text{تورم کالای A} \Rightarrow \frac{۵۳}{۱۰۰} = \frac{\text{قیمت در انتهای سال} - ۶,۵۰۵,۲۰۰}{۶,۵۰۵,۲۰۰} \Rightarrow ۰/۵۳ \times ۶,۵۰۵,۲۰۰ = \text{قیمت در انتهای سال} - ۶,۵۰۵,۲۰۰$$

$$\text{قیمت در انتهای سال} = ۳,۴۴۷,۷۵۶ + ۶,۵۰۵,۲۰۰ = ۹,۹۵۲,۹۵۶ \text{ ریال}$$

$$\text{تورم کالای B} \Rightarrow \frac{۵۳}{۱۰۰} = \frac{\text{قیمت در ابتدای سال} - ۸,۶۴۴,۸۰۶}{\text{قیمت در ابتدای سال}}$$

$$۰/۵۳ \text{ (قیمت در ابتدای سال)} = \text{قیمت در ابتدای سال} - ۸,۶۴۴,۸۰۶ \Rightarrow ۱/۵۳ \text{ (قیمت در ابتدای سال)} = ۸,۶۴۴,۸۰۶$$

$$\Rightarrow \text{قیمت در ابتدای سال} = \frac{۸,۶۴۴,۸۰۶}{۱/۵۳} = ۵,۶۵۰,۲۰۰ \text{ ریال}$$

AKO
گروه مشاوره و برنامه ریزی آکو

علوم و فنون ادبی: علوم و فنون ادبی (۳): صفحه‌های ۶۸ تا ۸۲، علوم و فنون ادبی (۱): صفحه‌های ۲۱ تا ۳۰، ۸۸ تا ۹۶، علوم و فنون ادبی (۲): صفحه‌های ۱۲ تا ۱۹

۳۶- پاسخ: گزینه ۲ *(علوم و فنون ادبی یازدهم ـ درس ۱)*

پاسخ تشریحی نام پدیدآورندهٔ چهار اثر نادرست ذکر شده است:

۱) «المعجم» از **شمس قیس رازی** است، نه نجم‌الدین رازی. ۲) «مجالس سبعه» نام کتابی است از **مولانا** به نثر که او گفته و شاگردانش نوشته‌اند (مجلسِ درس یادتان باشد). ۳) «عشاق‌نامه» نیز نام اثری است از **فخرالدین عراقی** در قالب مثنوی که ده باب دارد و در هر باب به یکی از مباحث عرفانی (عشق حقیقی) پرداخته است. ۴) «تاریخ جهانگشا» را نیز **عطاملک جوینی** دربارهٔ ظهور چنگیز ـ کسی که جهان‌گشایی کرد و سرزمین‌های زیادی را فتح کرد ـ و تاریخ مغولان و ... نوشت.

۳۷- پاسخ: گزینه ۲ *(علوم و فنون ادبی یازدهم ـ درس ۱)*

پاسخ تشریحی «بهارستان» به تقلید از «**گلستان**» سعدی نوشته شده است، نه بوستان (رد ۱).

«مرصادالعباد» اثر نجم‌الدین رازی است، نه جامی. جامی «**تحفةالاحرار**» و چند مثنوی دیگر را به پیروی از نظامی سروده است (رد ۳). هم‌چنین موضوع کتاب «نفحات‌الانس» او **بیان حقایق عرفانی و ذکر احوال عارفان** است، نه ذکر احوال شاعران (رد ۴).

۳۸- پاسخ: گزینه ۴ *(علوم و فنون ادبی یازدهم ـ درس ۱)*

پاسخ تشریحی در دورهٔ تیموریان، ادبیات رونقی تازه گرفت؛ اما این رونق، «بنیادی» نبود و کتاب‌های تحقیقی این دوره عمدتاً سطحی و ادبیات این دوره نیز تقلیدی و فاقد نوآوری بود. اطلاعات ذکرشده در سایر گزینه‌ها کاملاً درست است.

۳۹- پاسخ: گزینه ۲ *(علوم و فنون ادبی دوازدهم ـ درس ۷)*

پاسخ تشریحی «طوفان در پرانتز» نام اثری است به نثر از **قیصر امین‌پور** و «گوشوارهٔ عرش» نیز از **علی موسوی گرمارودی** است. سایر آثار درست معرفی شده‌اند.

۴۰- پاسخ: گزینه ۱ *(علوم و فنون ادبی یازدهم ـ درس ۱)*

پاسخ تشریحی شاعری که در غزل توجه خاصی به سعدی و مولوی داشته و در سبک عراقی قصایدی دارد، **سلمان ساوجی** است، نه خواجو. مطالبی که در سایر گزینه‌ها آمده، درست است.

۴۱- پاسخ: گزینه ۴ *(علوم و فنون ادبی یازدهم ـ درس ۱)*

پاسخ تشریحی «اخلاق‌الاشراف» **به نثر** است و منظومه (به نظم) نیست (از آثار منظوم عبید فقط موش و گربه در کتاب درسی معرفی شده است؛ مابقی نثر هستند).

۴۲- پاسخ: گزینه ۱ *(علوم و فنون ادبی یازدهم ـ درس ۱)*

پاسخ تشریحی اطلاعات ذکرشده در این گزینه «کاملاً» درست است. نثر در قرن هفتم به دو جریان گرایش دارد: یکی جریان ساده‌نویسی در آثاری مثل طبقات ناصری و دیگری پیچیده‌نویسی در آثاری مثل تاریخ وَصّاف.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ قلعه‌های اسماعیلیه مربوط به جانشینان «**حسن صبّاح**» بود، نه بابک خرّمدین. جریان فتح این قلعه‌ها نیز در تاریخ جهانگشا آمده است.

۳ «خواجه رشیدالدین» رَبع رشیدی را در **تبریز** تأسیس کرد، نه اصفهان.

۴ نوع نثر المعجم در این گزینه‌ها جابه‌جا ذکر شده است. نثر **مقدمهٔ این کتاب مصنوع** و نثر **اصل آن ساده و عالمانه** است.

۴۳- پاسخ: گزینه ۴ *(علوم و فنون ادبی دوازدهم ـ درس ۷)*

پاسخ تشریحی هوشنگ ابتهاج، حسین منزوی و علی‌محمد افغانی، از جمله شاعران و نویسندگانی هستند که پس از انقلاب به همان روال گذشته و تا حدی تحت تأثیر ادبیات جهان به فعالیت خویش ادامه دادند. موسوی گرمارودی، حمید سبزواری، سید حسن حسینی و نصرالله مردانی از شاعران پیش‌کسوت ادبیات انقلاب و سلمان هراتی و علیرضا قزوه نیز از شاخهٔ جوان ادبیات انقلاب‌اند.

AKO
گروه مشاوره و برنامه‌ریزی آکو

۴۴- پاسخ: گزینه ۲ *(علوم و فنون ادبی دوازدهم ـ درس ۷)*

پاسخ تشریحی با یکی از مواردی که از درستی آن مطمئن هستیم، رد گزینه می‌کنیم؛ مثلاً می‌دانیم که «تهران مخوف» را مشفق کاظمی نوشته است؛ پس ۳ و ۴ رد می‌شوند. از طرفی می‌دانیم که «جعفرخان از فرنگ برگشته» نمایش‌نامه است، نه داستان کوتاه؛ پس ۱ نیز حذف می‌شود؛ درنتیجه، نخستین رمان تاریخی اثر محمدباقر میرزا خسروی است که «**شمس و طغرا**» نام دارد؛ هم‌چنین نخستین رمان اجتماعی را **مشفق کاظمی** با عنوان «تهران مخوف» نوشت و نخستین نمایش‌نامهٔ **معاصر** نیز با عنوان «جعفرخان از فرنگ برگشته» از حسن مقدم است.

۴۵- پاسخ: گزینه ۱ *(علوم و فنون ادبی یازدهم ـ درس‌های ۳، ۶ و ۹/ علوم و فنون ادبی دوازدهم ـ درس‌های ۳ و ۶)*

پاسخ تشریحی ابیات این گزینه هر دو آرایهٔ ذکرشده در مقابلشان را دارند: **تشبیه** «لاله» به «فانوسِ شمعِ طور» در بیت «الف» و اشاره به داستان حضرت موسی (ع) در طور سینا و دیدن روشنایی بر درخت، در این بیت، پدیدآورندهٔ **تلمیح** است. در بیت «ج» نیز «خون» در مصراع دوم **مجاز** از کشتن است و ذکر «زخم»، «خون» و «جگر» مراعات نظیر.

بررسی سایر ابیات:

ب) در این بیت «دریا» استعاره از وجود حقیقی است؛ اما تناقض دیده نمی‌شود.

د) تشبیه زلف به شب و رُخ به روز در این بیت در کنارِ تشبیه «او» به «سحر» دیده می‌شود؛ اما این بیت متناقض‌نما ندارد.

۴۶- پاسخ: گزینه ۲ *(علوم و فنون ادبی دهم ـ درس ۳/ علوم و فنون ادبی یازدهم ـ درس‌های ۳ و ۹/ علوم و فنون ادبی دوازدهم ـ درس‌های ۳ و ۶)*

پاسخ تشریحی با «متناقض‌نما» رد گزینه می‌کنیم؛ پس طبق گزینه‌ها ابیات «ج»، «ب»، «هـ» باید بررسی شوند. در بیت «ب» **در ترکیب** «**مجمع پریشانی**» **تناقض هست**. در بیت «ج» «سیاهی» به «زلف» نسبت داده شده و منظور از «صبح» و «سپیده‌دم» نیز با توجه به مفهوم بیت «رخسار و چهره» است؛ بنابراین با هم تضاد دارند، نه تناقض (رد ۱ و ۳).

در بیت «هـ» نیز «روان‌گشتن» به معنی راه‌رفتن و «سرو روان» استعاره از معشوق است، اما تناقض دیده نمی‌شود (رد ۴).

بررسی سایر آرایه‌ها براساس ۲:

استعاره: در بیت «ج» «صبح» استعاره از چهرهٔ معشوق است و در مصراع دوم استعارهٔ مکنیه وجود دارد: زمانه گفت.

تلمیح: اشاره به داستان «آرش کمان‌گیر» در بیت «د» تلمیح است.

تشبیه: در بیت «الف» روی به ماه تشبیه شده است و علاوه بر آن، کلّ مصراع اول به مصراع دوم تشبیه شده است (تشبیه مرکّب).

واژه‌آرایی: در بیت «هـ» «روان» اول و دوم در یک معنی هستند و تکرار (واژه‌آرایی) محسوب می‌شوند. («روان» سوم به معنی روح است و واژه‌آرایی نمی‌سازد؛ بلکه با «روان» به معنی «رونده» جناس همسان (تام) پدید می‌آورد.)

۴۷- پاسخ: گزینه ۴ *(علوم و فنون ادبی یازدهم ـ درس‌های ۳، ۶ و ۹/ علوم وفنون ادبی دوزادهم ـ درس ۶)*

پاسخ تشریحی لف و نشر در این بیت از نوع نامرتب است، نه مرتب (رد ۱)؛ هم‌چنین «زلف و بناگوش» یا «شب و صبح»، تضاد می‌سازند؛ اما تناقض در بیت دیده نمی‌شود (رد ۲). با مجاز نیز ۱ و ۳ رد می‌شوند؛ زیرا این بیت مجاز ندارد.

بررسی آرایه‌های بیت طبق ۴:

بناگوش (لفّ ۱) و زلف (لفّ ۲) با روی سیمین‌فام صبح (نشر ۲) و شب (نشر ۱) در ارتباط‌اند؛ پس این بیت **لف و نشر نامرتب** دارد. «داشتن چهره» نیز به «صبح» نسبت داده شده که تشخیص و **استعارهٔ مکنیه** به‌شمار می‌آید. توجه به معنی و مفهوم بیت نیز ما را به تشبیهی می‌رساند که در بیت پنهان است: وقتی سیاهی شب و طلوع صبح را دیدم، یاد بناگوش و زلف تو افتادم ← زلف تو مثل شب سیاه و بناگوش تو مثل صبح، سپید و روشن است.

۴۸- پاسخ: گزینه ۴ *(علوم و فنون ادبی یازدهم ـ درس‌های ۳، ۶ و ۹/ علوم وفنون ادبی دوازدهم ـ درس‌های ۳ و ۶)*

پاسخ تشریحی رد گزینه را با آرایهٔ تضمین آغاز می‌کنیم: در بیت «ب» تضمین دیده نمی‌شود (رد ۲ و ۳)؛ اما مصراع دومِ بیت «ج» از مولاناست که صائب آن را تضمین کرده است؛ مولانا می‌گوید: «من گمانم تو عیان پیش تو من محو به هم/ چون عیان جلوه کند چهره، گمان برخیزد». با متناقض‌نما نیز ۱ رد می‌شود، زیرا در بیت «د» متناقض‌نما وجود ندارد.

بررسی آرایه‌های ابیات طبق ۴:

در بیت «الف» **تشبیه پنهان** «چشم معشوق» به «گل نرگس» وجود دارد (گل نرگس پیش آن چشم کم می‌آورد)؛ در بیت «هـ» **متناقض‌نما** هست: آبادی دل از خراب‌بودن است. در بیت «د»، «شیشه» **مجاز** از ظرفِ شیشه‌ای است (شیشهٔ خالی = ظرفِ خالی)؛ در بیت «ب» نیز «گلبن جوان» استعاره از معشوق رعناست.

گروه مشاوره و برنامه ریزی آکو

۴۹- پاسخ: گزینه ۳ *(علوم و فنون ادبی دهم ـ درس ۳/ علوم و فنون ادبی یازدهم ـ درس‌های ۳، ۶ و ۹/ علوم وفنون ادبی درس دوازدهم ـ درس ۶)*

پاسخ تشریحی در این بیت «**لف و نشر**» **دیده نمی‌شود**؛ اما چمن مجاز از باغ و بوستان است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ **تشبیه** خاطر به گلستان (گلستانِ خاطرش) / تکرار واج /س/ نیز **واج‌آرایی** را پدید آورده است.

۲ سخن‌کردن (سخن‌گفتن) با ساکت‌شدن **تضاد** دارد / «زبانِ سنان» نیز **استعارهٔ مکنیه** است.

۴ «خامی چو من بین سوخته» **متناقض‌نماست** (نسبت‌دادن هم‌زمان دو صفت متضاد به یک پدیده) / تکرار واژه‌های «خام» و «پخته» نیز **واژه‌آرایی** می‌سازد.

۵۰- پاسخ: گزینه ۳ *(علوم و فنون ادبی دهم ـ درس ۳/ علوم و فنون ادبی یازدهم ـ درس‌های ۳، ۶ و ۹)*

پاسخ تشریحی با «تشبیه» رد گزینه را آغاز می‌کنیم؛ اما تشبیه کمکی به ما نمی‌کند، زیرا در بیت «د» ابرو به کمان تشبیه شده و در بیت «ج» نیز تشبیه پنهانِ من به عُلَما وجود دارد؛ بنابراین سراغ استعاره می‌رویم. بیت «الف» استعاره ندارد و ۲ حذف می‌شود؛ سپس سراغ مجاز می‌رویم. بیت «ب» فاقد مجاز است و ۱ نیز حذف می‌شود. با واژه‌آرایی ۴ نیز کنار می‌رود، چون بیت «الف» واژه‌آرایی ندارد.

بررسی سایر آرایه‌ها طبق ۳:

مجاز: در بیت «الف»، «دی» مجاز از گذشته و «فردا» مجاز از آینده است (علاقهٔ جزء به کل).

واژه‌آرایی: در بیت «ب»، «بود» و «رفت» تکرار شده‌اند.

استعاره: در بیت «ه»، «این سرچشمه» استعارهٔ مصرّحه از چشم گریان عاشق است (سروِ قد اضافهٔ تشبیهی است).

واج‌آرایی: در بیت «ج» نیز تکرار واج‌های «ل» و «م» واج‌آرایی را پدید آورده است.

۵۱- پاسخ: گزینه ۱ *(علوم و فنون ادبی یازدهم ـ درس‌های ۳ و ۶)*

پاسخ تشریحی در این گزینه «محراب ابرو» اضافهٔ تشبیهی است؛ اما استعاره در آن دیده نمی‌شود («دستِ دعا» اضافهٔ اقترانی است).

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ **تشبیه** «دهان تنگ» به «مُهر سلیمان» مانند شده و «خاتمِ لعل» **استعارهٔ** مصرّحه از لب معشوق است.

۳ «گل چو مستان جامه درید» **تشبیه** است و تشخیص و **استعارهٔ** مکنیه نیز در خود دارد.

۴ در این گزینه «بحرِ غم» اضافهٔ تشبیهی (غم در بسیاری و بی‌کرانه‌بودن به دریا تشبیه شده)، «محیط» (اقیانوس) استعاره از غم (که در مصراع اول آمده) است.

۵۲- پاسخ: گزینه ۲ *(علوم و فنون ادبی دهم ـ درس ۲)*

پاسخ تشریحی با خوانش بیت «الف» متوجه ریتم شدید و کوبندهٔ آن می‌شویم که مناسب مفاهیم حماسی است (این بیت هم‌وزن شاهنامهٔ فردوسی است). ریتم خوانش یا همان وزن شعر در بیت «ب» سنگین و آرام است که بیشتر مناسب مفاهیم غم‌بار است (سرودهٔ محتشم کاشانی با مطلع «باز این چه شورش است که در خلق عالم است ...» نیز بر همین وزن است).

اما در بیت «ج» وزن شعر و آهنگ خوانش، ضربی و رقص‌آور است (مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ فعلن).

۵۳- پاسخ: گزینه ۲ *(علوم و فنون ادبی دهم ـ درس ۲)*

پاسخ تشریحی در این گزینه وزن شاد و نشاط‌آور «مفتعلن مفتعلن فاعلن» مناسب درون‌مایهٔ آن ـ که تعلیمی و پندآموز است ـ نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ این بیت به بیان «حسرت عاشقان در آرزوی وصال معشوق» می‌پردازد که وزن آن هم ملایم و حسرت‌بار است و با این محتوا تناسب دارد.

۳ درون‌مایهٔ این بیت حماسی است که با وزن کوبنده و کوتاه آن تناسب و هماهنگی دارد.

۴ وزن تند و شادِ این بیت با درون‌مایهٔ آن ـ که «وصال معشوق» است ـ تناسب دارد.

AKO
گروه مشاوره و برنامه‌ریزی آکو

۵۴- پاسخ: گزینه ۳ *(علوم و فنون ادبی دهم ـ درس ۲)*

پاسخ تشریحی در این بیت مفهوم و محتوا «شادی‌آور» است (نگار در کنار) که با وزن ضربی و نشاط‌آور آن هماهنگی کامل دارد: مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ مضمون بیت «درخواست از ساقی و دعوت به شادی» است که با وزن سنگین و غم‌بار آن هماهنگی ندارد. یک بار بیت را بدون توجه به واژه‌های آن و فقط با وزن بخوانید: «مفعولُ فاعلاتُ مفاعیلُ فاعلن»

۲ آهنگ این بیت تند و شاد است و با محتوای «ناامیدی» که در آن هست، هماهنگی ندارد.

۴ وزن این بیت حماسی و بر وزن شاهنامه (فعولن فعولن فعولن فَعَل) است؛ اما مضمون آن غنایی و در بیان جدایی از یار است.

۵۵- پاسخ: گزینه ۱ *(علوم و فنون ادبی دهم ـ درس ۱۱)*

پاسخ تشریحی در این گزینه «جان» و «جانان» واژه‌های قافیه و «رسید» ردیف است؛ اما قافیهٔ درونی در آن دیده نمی‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ «دریغ»، «میغ» و «تیغ» واژه‌هایی هستند که در میانهٔ مصراع‌های این بیت (پیش از اندرون) آمده و قافیهٔ درونی را پدید آورده‌اند.

۳ «گزید»، «سزید» و «بَزید» (وزید) واژه‌های قافیهٔ درونی در این بیت‌اند.

۴ «رود»، «سرود» و «درود» قافیهٔ درونی این بیت را پدید آورده‌اند.

۵۶- پاسخ: گزینه ۳ *(علوم و فنون ادبی دهم ـ درس ۱۱)*

پاسخ تشریحی در این بیت «آوریم» ردیف و «جنگ» و «درنگ» واژه‌های قافیه‌اند و حروف اصلی قافیه در آن‌ها «ـَ نگ» طبق قاعدهٔ ۲ «مصوّت + صامت + صامت» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ ردیف: نفرستاد / واژه‌های قافیه: پیامی ـ سلامی / حرف الحاقی: ی / حروف اصلی قافیه: ام (طبق قاعدهٔ ۲) (مصوّت + صامت)

۲ ردیف: ست (= است) / واژه‌های قافیه: زیبا ـ همین‌جا / حروف اصلی قافیه: مصوّت بلند «ا» طبق قاعدهٔ ۱ (مصوّت بلند «ا» به تنهایی)

۴ ردیف: کجاست / واژه‌های قافیه: یار ـ عیّار / حروف قافیه: «ار» طبق قاعدهٔ ۲ (مصوّت + صامت)

۵۷- پاسخ: گزینه ۱ *(علوم و فنون ادبی دهم ـ درس ۱۱)*

پاسخ تشریحی در این گزینه فقط یک قافیه وجود دارد (سوخته ـ آموخته) و این بیت «ذوقافیتین» (دارای دو قافیه) نیست؛ زیرا «ها» جزء حروف الحاقی است که اگر آن را در نظر نگیریم، «جگَر» با «مکر» نمی‌تواند قافیه شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ در این گزینه «مسعود ـ افزود» و «عود ـ زود» هم‌قافیه‌اند.

۳ «یار ـ نگار» و «بَستَم ـ رَستَم» واژه‌های قافیه در این بیت‌اند.

۴ «مرده ـ فشرده» و «گرم ـ نرم» واژه‌های قافیه‌اند. «ه» = (ـِ) در «مرده و فشرده» و «یم» در «گرمیم و نرمیم» حروف الحاقی‌اند و «هنوز» ردیف این بیت است.

۵۸- پاسخ: گزینه ۴ *(علوم و فنون ادبی دهم ـ درس ۱۱)*

پاسخ تشریحی در این گزینه «را» ردیف و بیت مردّف (دارای ردیف) است؛ اما «ان» در واژهٔ «ناتوان» الحاقی نیست، چون پسوند نیست. حروف قافیه در این‌جا «ان» طبق قاعدهٔ ۲ است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ این بیت فاقد ردیف است، چون «است» که در مصراع دوم بعد از «صحرا» آمده در مصراع اول نیامده و «ست» جزء واژهٔ قافیه «برخاست» است (رد ۱).

AKO
گروه مشاوره و برنامه‌ریزی آکو

۲ در این گزینه «رود» ردیف و «او ـ نکو» واژه‌های قافیه‌اند که طبق قاعدهٔ ۱ هستند (رد ۲).

۳ در این گزینه «چین» در دو معنی متفاوت در پایان مصراع‌ها آمده و بیت فاقد ردیف است (رد ۳).

۵۹- پاسخ: گزینه ۳ *(علوم و فنون ادبی دهم ـ درس ۱۱)*

پاسخ تشریحی در این گزینه «پرده‌ای ـ مرده‌ای» واژه‌های قافیه‌اند. حروف قافیه «ـَ رده‌ای»، حروف اصلی «ـَ رد» و «ـُ رد» و حروف الحاقی «ه یا ـِ + ای».

در سایر گزینه‌ها حروف الحاقی وجود ندارد.

۶۰- پاسخ: گزینه ۴ *(علوم و فنون ادبی دهم ـ درس ۱۱)*

پاسخ تشریحی در این بیت «را دید» ردیف است و «بلا ـ اژدها» واژه‌های قافیه‌اند (طبق قاعدهٔ ۱).

حروف قافیه در سایر گزینه‌ها:

۱ «ار» + «ی» الحاقی

۲ «ید» + «ـَ ند» الحاقی

۳ «از» + «ی» الحاقی

۶۱- پاسخ: گزینه ۲ *(علوم و فنون ادبی دوازدهم ـ درس ۷)*

پاسخ تشریحی در این گزینه شاعر از «اتّکا به داشته‌های خود» سخن می‌گوید، در حالی که سایر ابیات مفهوم «توصیه به علم‌آموزی» دارند.

۶۲- پاسخ: گزینه ۲ *(علوم و فنون ادبی یازدهم ـ درس ۱)*

پاسخ تشریحی در این بیت «کشیدن بار منّت آسمان به خاطر نان و نعمت آن» مشخص است، در حالی که مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها «ترجیح عزت نفس بر بخشش منّت‌بار» است.

۶۳- پاسخ: گزینه ۳ *(علوم و فنون ادبی دهم ـ درس ۳)*

پاسخ تشریحی در این گزینه همانند بیت صورت سؤال، مفهوم «درمان‌ناپذیری عشق» دیده می‌شود.

مفهوم سایر گزینه‌ها:

۱ درد، درمان می‌شود.

۲ صبر موجب درمان است.

۴ عشق هم درد است و هم درمان.

۶۴- پاسخ: گزینه ۴ *(علوم و فنون ادبی یازدهم ـ درس ۳)*

پاسخ تشریحی در بیت چهارم به مانند بیت صورت سؤال، مفهوم «دیر آمدن معشوق به سروقت عاشق» وجود دارد؛ امّا مفهوم مشترک سایر ابیات، «آرزومندی توجّه و عنایت معشوق» است.

۶۵- پاسخ: گزینه ۴ *(علوم و فنون ادبی یازدهم ـ درس ۱)*

پاسخ تشریحی در این گزینه همانند ابیات سؤال به «قناعت و دل از جهان برکندن» توصیه شده است (در صورت سؤال «از ایشان به مالَش استغناست»، یعنی از مال دیگران بی‌نیاز است و این به نوعی عزت نفس و طمع‌نداشتن به مال دیگران است که در اشعار ابن یمین، همان‌طور که در کتاب درسی هم اشاره شده، زیاد دیده می‌شود).

مفهوم سایر گزینه‌ها:

۱ کسی که مردم را خوار بشمارد، بزرگ نمی‌ماند.

۲ جز خدا، همه به هم نیازمندند (کسی بی‌نیاز از دیگری وجود ندارد).

۳ خود را در چشم مردم خوارشمردن (فروتنی و تواضع) مایهٔ ارزشمندی است.

AKO
گروه مشاوره و برنامه‌ریزی آکو

جامعه‌شناسی: جامعه‌شناسی (۳): صفحه‌های ۵۴ تا ۷۰، جامعه‌شناسی (۲): صفحه‌های ۱ تا ۴۵

۶۶- پاسخ: گزینه ۲ *(جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس ۱)*

پاسخ تشریحی بررسی گزینه‌ها:

۱ نادرست (وقتی فرد براساس اندیشه و تصمیم خود با دیگران رفتار می‌کند، به جهان فرهنگی وارد می‌شود.) ـ درست ـ نادرست (هر آن‌چه با اندیشه و عمل انسان پدید بیاید، به جهان انسانی تعلق دارد.)

۲ نادرست (دانسته‌ها، تجربیات و اخلاقیات افراد مربوط به بخش ذهنی جهان اجتماعی می‌باشند.) ـ نادرست (وقتی فردی مجسمه‌ای می‌سازد، از جهان فردی به جهان فرهنگی وارد می‌شود.) ـ نادرست (متفکران مسلمان، جهان تکوینی را به جهان طبیعت محدود نمی‌دانند.)

۳ نادرست (این گروه، طبیعت را در مقابل جهان انسانی قرار می‌دهند و از سه جهان سخن می‌گویند.) ـ درست ـ درست

۴ درست ـ نادرست (کسانی که جهان تکوینی را به جهان طبیعت محدود می‌دانند، از سه جهان سخن می‌گویند.) ـ نادرست (جهان اجتماعی دارای هویت فرهنگی است.)

۶۷- پاسخ: گزینه ۲ *(جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس ۱)*

پاسخ تشریحی

- گروهی، جهان فرهنگی را مهم‌تر از جهان ذهنی و تکوینی می‌دانند (علت). در این دیدگاه:

الف) جهان ذهنی و فردی افراد تابع فرهنگ آن‌هاست.

ب) جهان تکوینی مادهٔ خامی است که فرهنگ‌ها و جوامع مختلف در آن دخل و تصرف می‌کنند. (معلول)

- نادیده‌گرفتن تفاوت علوم انسانی با علوم طبیعی (علت)، ظرفیت‌ها و قابلیت‌هایی را از علوم انسانی و اجتماعی سلب می‌کند. (معلول)
- براساس دیدگاه قرآنی، جهان تکوینی براساس حکمت و خواست خداوند سبحان (علت)، با افراد و جوامع انسانی رفتاری حکیمانه دارد. (معلول)

۶۸- پاسخ: گزینه ۳ *(جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس ۲)*

پاسخ تشریحی

- برخی قید و بندها مانع رسیدن انسان به کمال و حقوق انسانی‌اش می‌شوند و زمینهٔ ظلم بر او را فراهم می‌کنند. فرهنگ جهانی باید **آزادی** از این قید و بندها را تأمین کند.
- فرهنگی که صرفاً متوجه نیازهای مادی و دنیوی انسان است و از نیازهای ابدی و **معنوی** او چشم‌پوشی می‌کند، بشر را به بحران‌های روحی و روانی گرفتار می‌سازد.
- برخی فرهنگ‌ها جبرگرا و **غیرمسئول‌اند**. آن‌ها نقش انسان‌ها را در تعیین سرنوشتشان انکار می‌کنند، قدرت مقاومت را از آدمیان می‌گیرند، آن‌ها را به موجوداتی منفعل تبدیل می‌کنند و زمینهٔ نفوذ سلطه‌گران را فراهم می‌آورند.

۶۹- پاسخ: گزینه ۲ *(جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس‌های ۱ و ۲)*

پاسخ تشریحی بررسی گزینه‌ها:

۱ درست ـ نادرست (متفکران مسلمان، جهان تکوینی را به جهان طبیعت محدود نمی‌کنند.)

۲ نادرست (مربوط به گونهٔ دوم فرهنگ جهانی است.) ـ درست

۳ درست ـ نادرست (هر آن‌چه با اندیشه و عمل انسان‌ها شکل بگیرد، در گسترهٔ جهان انسانی قرار می‌گیرد.)

۴ درست ـ درست

۷۰- پاسخ: گزینه ۲ *(جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس ۳)*

پاسخ تشریحی

- قومی که در اثر تهاجم نظامی شکست می‌خورد، اگر فرهنگی غنی و قوی داشته باشد، می‌تواند گروه مهاجم را در فرهنگ خود هضم کند و به خدمت بگیرد.
- موفقیت‌های استعمار، ناشی از پیشرفت در زمینه‌های دریانوردی، فنون نظامی و اقتصاد صنعتی بود. (رد ۴)

گروه مشاوره و برنامه‌ریزی آکو

- در استعمار نو، کشور استعمارگر با اتکا به قدرت اقتصادی خود، با استفاده از نهادها و سازمان‌های اقتصادی و سیاسی بین‌المللی و از طریق دولت‌های دست‌نشانده، کنترل بازار و سیاست کشورهای دیگر را در اختیار می‌گیرد.
- مردم در جامعهٔ تغلب دوست دارند بر یکایک مردم جامعهٔ خود نیز چیره شوند؛ ولی از آن‌جا که در یک جامعه مردم برای بقای خود، غلبه بر اقوام دیگر و جلوگیری از غلبهٔ اقوام دیگر بر خود به هم نیازمندند، ناچارند از چیرگی بر یکدیگر خودداری کنند.

۷۱- پاسخ: گزینه ۳ *(جامعه‌شناسی یازدهم - درس ۳)*

پاسخ تشریحی

- در استعمار نو، دولت‌های استعمارگر برای به قدرت رساندن نیروهای وابسته به خود، از کودتای نظامی استفاده می‌کنند.

یعنی مجریان آشکار: استعمار نو (رد ۲)

- در امپریالیسم فرهنگی، مقاومت فرهنگی منطقه‌ای که تحت تصرف اقتصادی یا نظامی جامعه‌ای دیگر قرار گرفته است، از بین می‌رود و قوم مغلوب، برتری فرهنگی جامعهٔ مسلط را نیز می‌پذیرد.
- فارابی در تعریف مدینهٔ تغلب می‌نویسد: در جامعهٔ تغلب، مردم برای غلبه‌یافتن بر سایر ملت‌ها با یکدیگر همکاری می‌کنند و این هنگامی پیش می‌آید که همهٔ آن‌ها، شیفتهٔ غلبه بر اقوام و ملل دیگر باشند.
- جهان غرب در استعمار فرانو، هویت فرهنگی دیگر کشورها را هدف قرار می‌دهد؛

یعنی
- به عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌های فرهنگ‌های دیگر هجوم می‌برد.
- باورها و ارزش‌های فرهنگی خود را تبلیغ و ترویج می‌کند.

۷۲- پاسخ: گزینه ۴ *(جامعه‌شناسی یازدهم - درس ۴)*

پاسخ تشریحی بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) درست ـ نادرست (در عصر بیداری اسلامی، در جهان اسلام، در مقابل سلطه و نفوذ فرهنگ غرب، مقاومت‌هایی شکل گرفت که ریشه در فرهنگ اسلامی داشت.)

۲) نادرست (توضیحات، مربوط به استبداد ایلی و قومی است.) ـ درست

۳) نادرست (توضیحات، مربوط به استبداد ایلی و قومی است.) ـ درست

۷۳- پاسخ: گزینه ۱ *(جامعه‌شناسی یازدهم - درس‌های ۲، ۳ و ۴)*

پاسخ تشریحی

- فرهنگ‌های جبرگرا و غیرمسئول، قدرت مقاومت را از آدمیان می‌گیرند و آن‌ها را به موجوداتی منفعل تبدیل می‌کنند.
- امپراتوری و شاهنشاهی از طریق کشورگشایی و با قدرت نظامی و حضور مستقیم سربازان پیروز شکل می‌گیرد.
- غلبهٔ قدرت‌هایی مانند سلجوقیان، خوارزمشاهیان، مغولان و عثمانی که در چارچوب فرهنگ قومی و قبیله‌ای رفتار می‌کردند، مانع می‌شد تا ظرفیت‌های فرهنگ اسلامی و ارزش‌های اجتماعی آن به طور کامل آشکار شود.

۷۴- پاسخ: گزینه ۲ *(جامعه‌شناسی یازدهم - درس ۵)*

پاسخ تشریحی بررسی گزینه‌های نادرست:

۱) دئیسم، مربوط به روشنگری در قرن‌های ۱۷ و ۱۸ است و با بحران معرفت‌شناسی غرب ارتباطی ندارد.

۳) اگر روشنگری در معنای عام با هستی‌شناسی و انسان‌شناسی دینی همراه شود، تفسیری دینی (نه مدرن) از انسان و جهان ارائه می‌دهد.

۴) شکل حس‌گرایانهٔ روشنگری در معنای خاص، مربوط به قرن‌های ۱۹ و ۲۰ است.

۷۵- پاسخ: گزینه ۲ *(جامعه‌شناسی یازدهم - درس ۵)*

پاسخ تشریحی بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) درست ـ نادرست (مربوط به سکولاریسم پنهان است.)

AKO
گروه مشاوره و برنامه‌ریزی آکو

۳ نادرست (انکار ابعاد غیرمادی هستی، مربوط به سکولاریسم آشکار است.) ـ درست

۴ درست ـ نادرست (در جهان غرب، سکولاریسم به عنوان جهان‌بینی غالب درآمده است؛ اما دلیل آن توجیه رفتارها براساس اندیشهٔ اومانیستی نیست.)

۷۶- پاسخ: گزینه ۳ *(جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس‌های ۴ و ۵)*

پاسخ تشریحی

- عقاید و ارزش‌ها با پذیرش انسان‌ها (علت) به عرصهٔ فرهنگ بشری راه می‌یابند و جلوه و نمود تاریخی پیدا می‌کنند. (نتیجه)
- قدرت سیاسی جوامع اسلامی در دورهٔ استعمار، از طریق سازش با دولت‌های غربی (علت)، با قدرت استعمارگران پیوند خورد (نتیجه) و استبداد ایلی و قومی به صورت استبداد استعماری درآمد.
- در فرهنگی که نگاه توحیدی ندارد (علت)، انسان موجودی صرفاً این‌جهانی است که مستقل از خدا، اجازهٔ هرگونه تصرفی را در دیگر موجودات دارد. (نتیجه)
- از پایان قرن بیستم، با افول حس‌گرایی (علت)، فرهنگ غرب گرفتار بحران معرفت‌شناختی شده است. در بحران معرفت‌شناختی، امکان تشخیص درست یا غلط بودن باورها و اندیشه‌ها و خوب یا بد بودن هنجارها و رفتارها از بشر سلب می‌شود. (نتیجه)

۷۷- پاسخ: گزینه ۴ *(جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس‌های ۲، ۳ و ۴)*

پاسخ تشریحی

- گونهٔ نخست فرهنگ جهانی، نگاهی سلطه‌جویانه به سایر اقوام دارد. چنین فرهنگی با عبور از مرزهای جغرافیایی خود، جهان را به دو منطقهٔ مرکزی و پیرامونی تقسیم می‌کند.
- در امپریالیسم اقتصادی، قدرت اقتصادی یک کشور، بازارها و مواد خام کشور دیگر را تصرف می‌کند.
- استبداد استعماری، به دلیل این‌که در سایهٔ قدرت و سلطهٔ جهان غرب عمل می‌کرد، برای تأمین نیازهای اقتصادی و فرهنگی جهان غرب، چاره‌ای جز حذف مظاهر فرهنگ اسلامی نداشت.

۷۸- پاسخ: گزینه ۴ *(جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس ۶)*

پاسخ تشریحی

- سازمان، مهم‌ترین منبع قدرت در جوامع امروزی است.
- پیوند میان افراد و گروه‌های انسانی، انسجام اجتماعی نام دارد.
- سازمان، با قدرت اقناعی خویشاوند است و با آن ارتباط نزدیک دارد.

۷۹- پاسخ: گزینه ۴ *(جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس ۶)*

پاسخ تشریحی بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ درست ـ درست ـ نادرست (مربوط به رویکرد تبیینی است؛ در رویکرد تفسیری، سیاست، پدیده‌ای معنادار است.)

۲ درست ـ نادرست (مربوط به رویکرد تبیینی است.) ـ درست (از دیدگاه جامعه‌شناسی انتقادی، رویکرد تفسیری انسان را در برابر وضع موجود منفعل می‌کند.)

۳ نادرست (رویکرد تفسیری، توان انتقاد و داوری ارزشی ندارد.) ـ نادرست (مربوط به رویکرد تبیینی است.) ـ درست

۸۰- پاسخ: گزینه ۲ *(جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس ۶)*

پاسخ تشریحی

- هیچ‌کدام از رویکردهای تبیینی و تفسیری نمی‌توانند ملاک و معیاری برای ارزیابی و داوری علمی دربارهٔ قدرت و سیاست و ارزش‌های سیاسی پشت سر آن‌ها به دست آورند. به همین دلیل جامعه‌شناسان انتقادی معتقدند که این دو رویکرد محافظه‌کارند و نه تنها هیچ راهکاری برای بهترساختن وضع موجود ندارند، بلکه انسان‌ها را در برابر وضع موجود منفعل و مجبور می‌سازند. (درستی قسمت اول همهٔ گزینه‌ها) *بعضی موقع‌ها هم این‌جوری می‌شه دیگه!*
- جامعه‌شناسان تبیینی با منحصرکردن علم به علوم تجربی که صرفاً موضوعات مادی و محسوس را مطالعه می‌کند، ارزش‌های انسانی از جمله ارزش‌های سیاسی را که تماماً مادی و محسوس نیستند، قابل مطالعهٔ علمی نمی‌داند و ناگزیر با معنازدایی و ارزش‌زدایی از سیاست و قدرت و فروکاستن آن‌ها به پدیده‌هایی مادی و فاقد معنا، از شناخت واقعی آن‌ها باز می‌ماند.
- در جامعه‌شناسی تفسیری تلاش می‌شود که جوامع و فرهنگ‌ها از منظر خودشان مطالعه شوند؛ در این صورت تعدد و تنوع فرهنگ‌ها و جوامع معاصر و قدیمی، علوم اجتماعی را درگیر مطالعات پایان‌ناپذیر و تمام‌نشدنی می‌سازد.

AKO
گروه مشاوره و برنامه‌ریزی آکو

۸۱- پاسخ: گزینه ۱ *(جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۶)*

پاسخ تشریحی
- مالکیت بیشتر با قدرت تشویقی قرابت دارد. (پ)
- در جوامع نخستین، قدرت بدنی (شخصیت) منبع دستیابی به قدرت تنبیهی بود و هنوز هم در برخی از گروه‌ها برای مردان قوی‌هیکل و قوی‌پنجه، منبع قدرت است. (ب)
- ثروت (مالکیت)، وجهه و شکوهی به فرد عامل قدرت می‌دهد که همان اراده و قاطعیت اوست. (پ)
- امروزه بیشترین قدرت‌ها درون سازمان‌ها متمرکز شده‌اند؛ مثلاً در شرکت‌های بزرگ، از سهم مالکیت و نقش سهامداران کاسته شده و بر نقش مدیران و مشاوران افزوده شده است. (الف)

۸۲- پاسخ: گزینه ۱ *(جامعه‌شناسی یازدهم - درس‌های ۳، ۴ و ۵ / جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۶)*

پاسخ تشریحی
- فرهنگ جاهلی بعد از فتح مکه، به ناچار ظاهر اسلامی به خود گرفته بود.
- استعمار نو، پس از شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانهٔ کشورهای مستعمره، طی قرن بیستم به وجود آمد.
- در دورهٔ اخیر و در جهان مدرن، برخی مدعی شدند که ارزیابی‌های اخلاقی و نگاه‌های واسطه‌ای به قدرت و ثروت، دست‌وپاگیر بوده و مانع توسعه و پیشرفت آن‌ها شده است.
- از پایان قرن بیستم با افول حس‌گرایی، فرهنگ غرب گرفتار بحران معرفت‌شناختی شده است.

۸۳- پاسخ: گزینه ۴ *(جامعه‌شناسی یازدهم - درس‌های ۱ و ۲ / جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۶)*

پاسخ تشریحی بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: نادرست (متفکران مسلمان، جهان تکوینی را در مقابل جهان انسانی قرار می‌دهند و با تقسیم جهان تکوینی به طبیعت و فوق طبیعت، از چهار جهان سخن می‌گویند: ۱) جهان فردی ۲) جهان اجتماعی ۳) جهان طبیعی ۴) جهان فوق طبیعی)

عبارت دوم: نادرست (بهره‌کشی ظالمانهٔ برخی انسان‌ها از برخی دیگر، پیامد فقدان ویژگی عدالت در یک فرهنگ جهانی است و با جبرگرایی ($\neq$ تعهد و مسئولیت) ارتباطی ندارد.)

عبارت سوم: درست

عبارت چهارم: نادرست (تدبیر و تنظیم امور، امروزه به قانون کاهش یافته است.)

۸۴- پاسخ: گزینه ۳ *(جامعه‌شناسی یازدهم - درس‌های ۳ و ۴ / جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۶)*

پاسخ تشریحی
- مارکسیسم، تفکری برگرفته از اندیشه‌های مارکس است که انقلاب طبقاتی (انقلاب کارگران علیه سرمایه‌داران) را تنها راه رهایی از چنگال نظام سرمایه‌داری و مشکلات آن می‌داند.
- انسان‌ها در این دنیا، با هم و به شکل گروهی و جمعی زندگی می‌کنند. همزیستی انسان‌ها و زندگی جمعی آن‌ها، همواره مسائل مشترکی پدید می‌آورد که باید با هم دربارهٔ آن‌ها تصمیم بگیرند.
- افراد، گروه‌ها و جوامع انسانی، به دلایل متفاوت زیستی و طبیعی، جغرافیایی، تاریخی و فرهنگی همواره متفاوت بوده‌اند. وقتی انسان‌ها جمعی زندگی می‌کنند، این تفاوت‌ها می‌تواند باعث اختلاف‌ها و تضادهایی در میان آن‌ها شود.
- مفاهیمی چون تهاجم فرهنگی، شبیخون فرهنگی و ناتوی فرهنگی مرتبط با استعمار فرانو است.

۸۵- پاسخ: گزینه ۲ *(جامعه‌شناسی یازدهم - درس ۴ / جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۶)*

پاسخ تشریحی
- از آن‌جا که انسان در برخورد با هر پدیده‌ای، دیر یا زود به معنا و ارزش آن می‌اندیشد، نمی‌تواند صرفاً به لذت و منفعت مادی ناشی از قدرت، ثروت و دانش قانع باشد و به آن بسنده کند.
- در نظام جمهوری اسلامی، ارزش‌های سیاسی و قوانین و مقررات اجتماعی با عقل و وحی شناخته و معین می‌شوند.
- ناسیونالیسم، شامل مجموعه‌ای از باورها و نمادها است که دلبستگی و تعلق به ملت، سرزمین، نژاد، قوم و زبان را اصل قرار می‌دهد و صرفاً تعلق خاطر و وابستگی به چنین عناصری را آرمان اساسی انسان‌ها و تعیین‌کنندهٔ هویت ملت‌ها می‌داند.

گروه مشاوره و برنامه‌ریزی آکم

عربی، زبان قرآن: عربی، زبان قرآن (۳): صفحه‌های ۳۷ تا ۴۳، عربی، زبان قرآن (۱): صفحه‌های ۷۱ تا ۸۲، عربی، زبان قرآن (۲): صفحه‌های ۱ تا ۱۶

۸۶- پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی خطاهای سایر گزینه‌ها:

۱ برای عمارت و آبادانی («استعمَر: خواستار آبادکردن شد ـ فعل است نه اسم!)/ برگمارد (اضافی است!)

۲ اوست که (عبارت «است که» اضافی است!)/ خواست شما آن را آباد کنید. (معادل فعل «اسْتَعْمَرَ» نیست!)

۴ اوست که (مانند ۲)/ زمین (حرف «مِن: از» در «من الأرض» ترجمه نشده است!)/ برای شما (ضمیر «کُم» در «أنشأکم: شما را پدید آورد» مفعولی است و باید به شکل مفعول ترجمه شود!)

۸۷- پاسخ: گزینه ۲

پاسخ تشریحی خطاهای سایر گزینه‌ها:

۱ باخبر شود («أن یُخبِر» معلوم است نه مجهول!)

۳ از آن‌ها (اضافی است!)/ فعل «لکی یَتّصل: تا تماس بگیرد» ترجمه نشده است!)/ هم‌چنین «مسؤولَ الاستقبال» در عبارت عربی نقش مفعولی دارد در حالی که در ترجمهٔ فارسی به صورت فاعلی ترجمه شده است.

۴ برسد (معادل «یتّصل» نیست! به تفاوت دو فعل «یَصِلُ: می‌رسد» و «یتّصلُ: تماس می‌گیرد» دقت کنید!)

۸۸- پاسخ: گزینه ۱

پاسخ تشریحی خطاهای سایر گزینه‌ها:

۲ اگر (اضافی است!)/ از (اضافی است!)/ مردمان باتقوا (معادل «أتقی الناس: باتقواترین مردم» نیست!)

۳ بندگان (ضمیر «ه» در «عباده» ترجمه نشده است)/ تحریم کند (جارّ و مجرور «علی نفسه: برخودش» ترجمه نشده است!)/ ضمناً «در خلوت» در جای مناسب خود ترجمه نشده است.

۴ خلوت خود («الخلوة» ضمیر ندارد!)/ عبادت‌کنندگان (اولاً ضمیر «ه» در «عباده» ترجمه نشده است، ثانیاً «عِباد» جمع مکسّر «عَبد: بنده» است، نه «عابِد: عبادت‌کننده»!)

AKO
گروه مشاوره و برنامه‌ریزی آکو

۸۹- پاسخ: گزینه ۲

پاسخ تشریحی خطاهای سایر گزینه‌ها:

۱ نادان (معادل «المُخیّب: ناامید» نیست!)/ امید نداشته است («لم یکن ... یأمل: امید نداشت» معادل ماضی استمراری است، نه ماضی نقلی!)/ بتواند (اضافی است).

۳ امیدوار نبود (معادل دقیقی برای «لم یکن ... یأمل» نیست چون به شکل اسنادی ترجمه شده است!)/ ده‌ها (معادل «عشرات» است نه «عشر: ده»!)/ «أخری» در ترجمهٔ فارسی لحاظ نشده است./ یاددادن (معادل «تعلیم» است، نه «تعلُّم»!)

۴ برای این که (معادلی در عبارت عربی ندارد)./ هنر («الفُنون» جمع مکسّر «الفنّ: هنر» است، نه مفرد!)/ امیدوار نیست (معادل «لم یکن ... یأمل: امید نداشت» نیست!)

۹۰- پاسخ: گزینه ۲

پاسخ تشریحی خطاهای سایر گزینه‌ها:

۱ فقط ... ادامه دهم (دقت کنید که «ألّا = أن + لا: که نَـ ...» را با «إلّا: به‌جز» اشتباه نگیرید! «ألّا أُواصل» یعنی «(که) ادامه ندهم» و «فقط» اضافی است!)/ فقط به اهدافم توجه کردم (عبارت «بشیء: به چیزی» ترجمه نشده است!)

۳ می‌توانم («کنت أستطیع: می‌توانستم» معادل ماضی استمراری است، نه مضارع!)/ انجام نمی‌دهم («لم أفعل: انجام ندادم» معادل ماضی منفی است، نه مضارع!)/ توجه نمی‌کنم («لم أهتمّ: توجه نکردم» معادل ماضی منفی است، نه مضارع!)

۴ فقط ... بپردازم (مانند ۱)/ فقط به هدف‌هایم توجه کردم (مانند ۱)

۹۱- پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی خطاهای سایر گزینه‌ها:

۱ می‌یابی («توجَد: یافت می‌شود» مجهول است، نه معلوم!)

۲ خودپسند (کلمهٔ «کلّ» ترجمه نشده است و «هیچ خودپسندی» صحیح است!)

۴ پروردگار (ضمیر «ه» در «ربّه» ترجمه نشده است!)/ راضی نمی‌شود (معادل درستی برای «ما أرضَی: راضی نکرد» نیست!)/ توجّه کنید که «المؤمن» در عبارت عربی، فاعل است در حالی که در ترجمه به صورتِ مضافٌ‌الیه ترجمه شده است.

۹۲- پاسخ: گزینه ۴

پاسخ تشریحی خطای این گزینه:

او نزد من نشست (معادل «أجلستُها: او را نشاندم» نیست!)

۹۳- پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی خطاهای سایر گزینه‌ها:

۱ و (معادل «تا» نیست!)/ یَنقلونه («منتقل شود» مجهول است، نه معلوم و ضمیر مفعولی «ه» نیز اضافی است!) الموانئ (معادل «بندرها» است!)

۲ النفط الذّی (معادل «نفتی که ...» است، بنابراین «الّذی» اضافی است!)/ یستخرجه (ضمیر مفعولی «ه» اضافی است!)/ یُنقَل (در این عبارت معادل مضارع إخباری است، نه مضارع التزامی!)

۴ یستخرجون (چون فاعل این فعل (العمّال) بعد از آن به کار رفته است باید فعل را به شکل مفرد بنویسیم؛ بنابراین «یستخرج» صحیح است!)/ یَنقلوه (مانند ۱)/ الموانئ (مانند ۱)

۹۴- پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی ترجمهٔ عبارت: «چیزها با متضادهایشان شناخته می‌شوند!»

۹۵- پاسخ: گزینه ۲

پاسخ تشریحی خطاهای سایر گزینه‌ها:

۱ الغائب («جادِل: مجادله کن» فعل امر مخاطب است، نه غایب!)

۳ فعل ماضٍ، للغائب و مصدره علی وزن «إفعال» (در این عبارت «أعلَم: داناتر» اسم تفضیل است، نه فعل ماضی از باب إفعال!)

۴ متعدّ («ضلّ: گمراه شد» لازم است، زیرا مفعول ندارد!)

۹۶- پاسخ: گزینه ۲

پاسخ تشریحی خطاهای سایر گزینه‌ها:

۱ مزید ثلاثی من باب إفعال (این فعل بر وزن «اِفعَل» است؛ بنابراین ثلاثی مجرد است، نه مزید! امر باب إفعال بر وزن «أفعِل» به کار می‌رود!)

۳ مثنی («إخوان» جمع مکسّر «أخ» است، نه مثنی! «أخَوان» مثنّای این کلمه است!)/ مجرور بالألف (از آن‌جا که این کلمه، مثنی نیست مجرور به کسره است، نه الف!)

۴ من مصدر «إقدام» (اسم‌های تفضیل همگی از فعل‌ها و مصدرهای ثلاثی مجرد ساخته می‌شوند، نه ثلاثی مزید؛ بنابراین از مصدر «إقدام» که از باب إفعال است ساخته نشده است!)/ مبنیّ (معرب است، نه مبنی!)

۹۷- پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی خطاهای سایر گزینه‌ها:

۱ خبره «عمیقة» (کلمهٔ «حفرة» خبر و «عمیقة» صفت آن است!)

۲ معلوم (حالت معلوم این فعل «یَستخرِجُ» است زیرا مضارع باب استفعال بر وزن «یَستَفعِلُ» است؛ بنابراین «یُستخرَج» مجهول است!)

۴ مفرده «نَفَق» (مفرد این کلمه «نَفَقة» است!)/ معرفة (نکره است!)

AKO
گروه مشاوره و برنامه‌ریزی آکو

۹۸- پاسخ: گزینه ۱

پاسخ تشریحی خطاهای این گزینه‌ها:

البَحار (این کلمه جمع مکسّر «البَحر: دریا» است و حرکت‌گذاری صحیح آن «البِحار» است!)/ نُشاهَدُ (این فعل مجهول است، اما با توجه به معنای جمله و منصوب‌بودن «السُّفُنَ» درمی‌یابیم که «السُّفُن» مفعول است، پس فعل باید معلوم باشد؛ بنابراین «نُشاهِدُ» صحیح است!)

۹۹- پاسخ: گزینه ۴

پاسخ تشریحی خطاهای سایر گزینه‌ها:

۱ کلمهٔ «العودة: برگشتن» مترادف «الرجوع: برگشتن» است، نه متضادّ آن!

۲ کلمهٔ «العُدوان: دشمنی» مصدر و مفرد است و جمع «العدوّ» «الأعداء» است!

۳ مفرد «الأمراض: بیماری‌ها»، «المَرَض» است، نه «المَریض: بیمار»!

۱۰۰- پاسخ: گزینه ۴

پاسخ تشریحی فعل «غُضَّتْ: پوشیده شد» مجهول است!

ترجمهٔ گزینه‌ها:

۱ پدران و مادران دوست دارند فرزندانشان را در بهترین حال ببینند! (با توجه به معنای جمله «یُحبّ» معلوم است!)

۲ قیمت‌ها از چهل و پنج هزار شروع می‌شوند! (فعل «تبدأ» در این‌جا یک فعل لازم است و به همین خاطر مجهول نمی‌شود!)

۳ رسول خدا ﷺ ناراحت شد و گفت: چرا بین کودکانت فرق می‌گذاری؟! «اِنزعج» با «اُ» شروع نشده، پس قطعاً مجهول نیست! فعل‌های «قال» و «تفرّق» هم با توجه به ترجمهٔ جمله معلوم هستند!)

۴ چشمی که از محارم خدا پوشیده شد روز قیامت گریان نخواهد بود! (با توجه به معنای جمله «غضّت» مجهول است!)

۱۰۱- پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی ترجمهٔ گزینه‌ها:

۱ به راستی مؤمنان رستگار شدند، همان کسانی که در نمازشان فروتن هستند! («أفلح» فعل ماضی است!)

۲ در دوران کودکی‌ام به وظایف سختی مکلّف شدم! (دقت کنید که «صِغَری: کودکی من» را با «صُغری: کوچک‌تر» اشتباه نگیرید!)

۳ او با فروش اختراعش از ثروتمندترین ثروتمندان جهان شد! («أغنی» اسم تفضیل است!)

۴ کسانی را که به خداوند برای کسب رضایتش نزدیکی می‌جویند گرامی بدار! («أکرِم» فعل امر است!)

۱۰۲- پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی در این عبارت اسم مکان به کار نرفته است. دقت کنید که «موانع» جمع مکسّر «مانع» است؛ بنابراین اسم فاعل است، نه اسم مکان!

در ۱ «المنزل» در ۲ «مطبعة: چاپخانه» و در ۴ «المطاعم: رستوران‌ها» اسم مکان است و مفرد آن «مَطْعَم» می‌باشد.

۱۰۳- پاسخ: گزینه ۲

پاسخ تشریحی در این عبارت اسم تفضیل «عُلیا» برای مقایسه به کار رفته است؛ بنابراین باید بر وزن «أفعل» بیاید پس «أعلی» صحیح است!

۱۰۴- پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی در این گزینه مستثنی‌منه به کار نرفته است!

در ۱ «مشتقّات» در ۲ «أحد» و در ۴ «زملاء» مستثنی‌منه هستند!

۱۰۵- پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی در ۱ «أبناء» در ۲ «کلّ مَن» و در ۴ «المباریات» مستثنی‌منه است!

تاریخ: تاریخ (۳): صفحه‌های ۹۲ تا ۹۸، تاریخ (۲): صفحه‌های ۱ تا ۴۱

۱۰۶- پاسخ: گزینه ۲ *(تاریخ یازدهم ـ درس ۱ ـ انواع کتاب‌های تاریخی)*

پاسخ تشریحی یکی از گونه‌های تاریخ‌نگاری که در دورهٔ اسلامی در ایران رواج یافت، تاریخ‌های سلسله‌ای بود. فرمانروایان بزرگ و کوچک، به منظور ثبت و ضبط رویدادهای دوران خود، معمولاً ادیبان و دانشمندان را تشویق و مأمور به تدوین این رویدادها می‌کردند. بعدها با گسترش تاریخ‌نویسی سلسله‌ای در میان سلسله‌های محلی، این نوع تاریخ‌نویسی با تاریخ‌نویسی محلی پیوستگی یافت. کتاب تاریخ بیهقی اثر ابوالفضل بیهقی در تاریخ غزنویان از مشهورترین تاریخ‌های سلسله‌ای است.

۱۰۷- پاسخ: گزینه ۱ *(تاریخ یازدهم ـ درس ۱ ـ مراجع و منابع نوشتاری تاریخ (سیاست‌نامه‌ها و اندرزنامه‌ها))*

پاسخ تشریحی اندرزنامه‌ها بیشتر به اخلاق کشورداری و مناسبات اخلاقی فرمانروا و مردم می‌پردازند. از نمونه‌های مشهور اندرزنامه‌ها، می‌توان به «قابوس‌نامه» نوشتهٔ عنصرالمعالی در قرن پنجم هجری اشاره کرد.

۱۰۸- پاسخ: گزینه ۳ *(تاریخ یازدهم ـ درس ۲ ـ سنجش اعتبار و نقد راوی)*

پاسخ تشریحی یکی از کارهای مورخان در نقد روایت‌کننده، تعیین فاصلهٔ زمانی و مکانی بین راوی و خبر است تا معلوم شود، روایت‌کننده خود مستقیماً شاهد وقوع رویدادی بوده و یا خبر آن را از دیگران نقل کرده است. ارزش و اعتبار خبری که راوی آن، خود، به طور مستقیم شاهد رویداد بوده، به مراتب از خبری که روایت‌کننده آن را از دیگران نقل کرده، بیشتر است.

۱۰۹- پاسخ: گزینه ۲ *(تاریخ یازدهم ـ درس ۲ ـ انواع روش‌های تاریخ‌نگاری)*

پاسخ تشریحی شاید یکی از معایب تاریخ‌نگاری روایی، این باشد که نویسندگان هیچ نقد و نظری دربارهٔ درستی و نادرستی خبر ارائه نمی‌دهند. اما برخی آن را امتیازی بزرگ می‌دانند؛ زیرا مورخان بعدی با مجموعه‌ای از اخبار گوناگون دربارهٔ یک موضوع روبه‌رو می‌شوند و با به دست آوردن مدارک و اسناد کافی، دربارهٔ اصل خبر قضاوت می‌کنند.

۱) دربارهٔ تاریخ‌نگاری «موضوعی» و ۴) دربارهٔ تاریخ‌نگاری «ترکیبی» درست است.

۱۱۰- پاسخ: گزینه ۲ *(تاریخ یازدهم ـ درس ۳ ـ دعوت عمومی و عکس‌العمل سران قریش)*

پاسخ تشریحی گرچه در ظاهر چنین به نظر می‌رسد که «احساسات دینی و اعتقاد راسخ سران مشرک به بت‌ها»، علت اصلی مخالفت و دشمنی آنان با اسلام بوده است، اما با بررسی دقیق‌تر شواهد و مدارک متوجه می‌شویم که علل و عوامل مهم‌تر دیگری در این موضوع دخالت داشته است.

۱۱۱- پاسخ: گزینه ۱ *(تاریخ یازدهم ـ درس ۳ ـ تحریم و محاصرهٔ اجتماعی و اقتصادی بنی‌هاشم)*

پاسخ تشریحی هدف مشرکان از قراردادن بنی‌هاشم تحت محاصرهٔ اجتماعی و اقتصادی این بود که ابوطالب و طایفهٔ او ناگزیر شوند پیامبر را تنها بگذارند.

۱۱۲- پاسخ: گزینه ۴ *(تاریخ یازدهم ـ درس ۴ ـ تشکیل امت و حکومت نبوی)*

پاسخ تشریحی پیامبر در صدد بود تا مدینه را از نظر سیاسی و نظامی متحد سازد و نظم و امنیت پایداری در این شهر برقرار کند؛ زیرا:

۱) وجود قبیله‌ها و طایفه‌های پراکنده با عقاید دینی گوناگون و پیشینه‌ای آکنده از اختلاف و درگیری، همواره تهدیدی جدی برای آرامش و امنیت مدینه به شمار می‌رفت.

۲) شهر مدینه به عنوان پایگاه اسلام، همواره با خطر حملهٔ مشرکان مکه روبه‌رو بود؛ بنابراین پیامبر پیمان‌نامه‌ای تنظیم کرد و به تأیید مسلمانان و بسیاری دیگر از گروه‌های غیرمسلمان مستقر در مدینه رساند. پیمان‌نامهٔ عمومی (قانون اساسی مدینه)، مهم‌ترین اقدام پیامبر برای تأسیس نظام اجتماعی و سیاسی منسجمی در چارچوب دین اسلام به شمار می‌رود. این پیمان‌نامه، حقوق و مسئولیت‌های هر یک از گروه‌های مسلمان و غیرمسلمان و چگونگی ارتباط آن‌ها را با یکدیگر مشخص می‌کرد.

گروه مشاوره و برنامه‌ریزی آکو

۱۱۳- پاسخ: گزینه ۴ *(تاریخ یازدهم-درس ۴-ترکیبی (دشمنی با حکومت نوپای اسلامی و روش حکومت‌داری حضرت محمد(ص))*

پاسخ تشریحی همهٔ پاسخ داخل درس‌نامه هست؛ *پس برگرد و دوباره یه نگاه دقیق بهش بنداز.*

۱۱۴- پاسخ: گزینه ۳ *(تاریخ دوازدهم - درس ۷ - انگلستان و تغییر سلطنت در ایران)*

پاسخ تشریحی هزینه‌هایی که انگلستان برای حضور نیروهایش در ایران و نقاط دیگر جهان متحمل می‌شد، بسیار بالا بود و لذا ترجیح می‌داد از نظامیان دست‌نشانده با هزینهٔ کم‌تر استفاده کند.

۱۱۵- پاسخ: گزینه ۳ *(تاریخ دوازدهم - درس ۷ - کودتای سیاه)*

پاسخ تشریحی به فاصلهٔ کوتاهی پس از کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹، سید ضیاء (مهرهٔ سیاسی کودتا) استعفا کرد و به اروپا رفت، اما رضاخان (مهرهٔ نظامی کودتا) در مقام وزیر جنگ روزبه‌روز بر قدرت و نفوذ خود افزود.

۱۱۶- پاسخ: گزینه ۴ *(تاریخ دوازدهم - درس ۷ - رضاخان از نخست‌وزیری تا پادشاهی)*

پاسخ تشریحی آیت‌الله شیخ فضل‌الله نوری، سوءاستفاده از نام آزادی و مشروطه را وسیله‌ای برای افزایش نفوذ غرب و غرب‌گرایان سکولار در ادارهٔ کشور می‌دانست و آن‌چه پس از مشروطه تا سلطنت پهلوی رخ داد، دقت و واقع‌بینی این دیدگاه را نشان داد.

۱۱۷- پاسخ: گزینه ۳ *(تاریخ دوازدهم - درس ۷ - اقدامات رضاشاه (احداث خط آهن سراسری))*

پاسخ تشریحی پیشنهاد بسیاری از صاحب‌نظران و نمایندگان مجلس این بود که این خط از شرق به غرب ساخته شود تا به این وسیله، ایران به خط اصلی تجارت بین آسیا و اروپا متصل شود، ولی در نهایت رضاشاه تصمیم گرفت ریل‌های راه‌آهن از شمال به جنوب کشیده شود و بندر ترکمن را به بندر شاهپور (بندر امام خمینی فعلی) متصل نماید.

۱۱۸- پاسخ: گزینه ۱ *(تاریخ دوازدهم - درس ۷ - اقدامات رضاشاه (انباشت سرمایهٔ شخصی))*

پاسخ تشریحی اقدامات رضاشاه در راستای انباشت سرمایهٔ شخصی باعث برانگیخته‌شدن خشم عمومی در سطوح مختلف شد تا جایی که هنگام ورود متفقین در جنگ جهانی دوم و اقدام آن‌ها برای برکناری و تبعید رضاشاه، تقریباً هیچ صدای اعتراضی برنخاست.

۱۱۹- پاسخ: گزینه ۱ *(تاریخ دوازدهم - درس ۷ - اقدامات رضاشاه (یک‌شکل‌کردن لباس‌ها و کشف حجاب))*

پاسخ تشریحی حکومت پهلوی و روشنفکران غرب‌گرا گمان می‌کردند که راه ترقی و پیشرفت با «نابودی دین و سنن اصیل ایرانی» هموار می‌شود.

۱۲۰- پاسخ: گزینه ۲ *(تاریخ دوازدهم - درس ۷ - رضاشاه و سیاست گرایش به آلمان)*

پاسخ تشریحی پس از پایان جنگ جهانی اول، از نظر انگلیسی‌ها بهترین راه مساعدت به آلمان این بود که سیاستمداران انگلیسی به رؤسای کشورهای تحت سلطهٔ خود دستور دهند تا امکان فعالیت‌های تجاری و صنعتی آلمان را در این کشورها فراهم سازند؛ به همین علت، رضاشاه درهای کشور ایران را به روی سرمایه‌های آلمانی گشود.

گروه مشاوره و برنامه‌ریزی اکو

جغرافیا: جغرافیا (۳): صفحه‌های ۵۹ تا ۶۶، جغرافیا (۲): صفحه‌های ۱ تا ۳۶

۱۲۱- پاسخ: گزینه ۱ *(جغرافیای یازدهم ـ درس ۱ ـ مفهوم ناحیه)*

پاسخ تشریحی ویژگی اصلی هر ناحیه، وحدت و همگونی نسبی عناصر طبیعی و انسانی در آن است (وحدت‌یابی). هر ناحیهٔ جغرافیایی به درجه‌ای از همگونی رسیده است که از سایر بخش‌های پیرامون خود متمایز می‌شود و با آن‌ها تفاوت دارد.

۱۲۲- پاسخ: گزینه ۳ *(جغرافیای یازدهم ـ درس ۱ ـ ناحیه‌بندی)*

پاسخ تشریحی ناحیه‌بندی کاری صرفاً جغرافیایی است و براساس طرز تفکر یک جغرافی‌دان و شیوهٔ کار او صورت می‌گیرد. انتخاب معیارها و ملاک‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه، به هدف مطالعه و تحقیق جغرافی‌دان بستگی دارد. این معیارها ممکن است عوامل طبیعی یا عوامل انسانی باشند.

پس یادتون باشه که: «اساس» ناحیه‌بندی ← طرز تفکر و شیوهٔ کار جغرافی‌دان

«هدف» از ناحیه‌بندی ← برنامه‌ریزی صحیح برای نواحی و مطالعهٔ علمی‌تر آن‌ها

«انتخاب معیار و ملاک» برای ناحیه‌بندی ← به هدف جغرافی‌دان از مطالعه و تحقیق نواحی بستگی دارد.

۱۲۳- پاسخ: گزینه ۳ *(جغرافیای یازدهم ـ درس ۲ ـ رابطهٔ متقابل انسان‌ها و نواحی)*

پاسخ تشریحی می‌خواهم چیزی در گوشتان بگویم و آن این است که سؤال ساده است؛ چه‌طور؟ چون وقتی بدانید تصویر «الف» مربوط به چیست، دیگر نیازی نیست بگردید دنبال مورد «ب»؛ چون قسمت اول تمام گزینه‌ها با هم متفاوت است! ولی بد نیست بدانید که هر تصویر مربوط به چه رابطه‌ای است:

تصویر «الف»: نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند.

تصویر «ب»: نواحی به فعالیت‌های انسان‌ها شکل می‌دهند.

۱۲۴- پاسخ: گزینه ۴ *(جغرافیای یازدهم ـ درس ۲ ـ کانون و مرزهای ناحیه)*

پاسخ تشریحی ساوان یک ناحیهٔ انتقالی بین جنگل‌های بارانی استوایی و صحرای بزرگ آفریقاست. هر چه به سمت بیابان صحرا پیش می‌رویم، بارندگی کم‌تر و علف‌های ساوان کوتاه‌تر و تنک‌تر می‌شوند و کم‌کم به مراتع مداری که از علفزارهای کوتاه‌قد تشکیل شده است، تبدیل می‌گردند. این مراتع در حاشیهٔ صحرا به علت خشکی هوا به استپ‌های بیابانی تبدیل می‌شوند. به تصویر زیر توجه کنید:

بررسی عبارت‌ها:

الف) دو ماه بدون باران ← ساوان متراکم

ب) استپ‌های بیابانی ← حاشیهٔ صحرا

پ) علفزارهای کوتاه‌قد ← مراتع مداری

۱۲۵- پاسخ: گزینه ۲ *(جغرافیای یازدهم ـ درس ۲ ـ کانون و مرزهای ناحیه)*

پاسخ تشریحی مهاجرت روستاییان از یک ناحیهٔ کشاورزی در اثر وقوع خشکسالی یا سیاست‌های دولت، وسعت ناحیهٔ کشاورزی را کاهش می‌دهد یا ممکن است به کلی آن ناحیه را به ناحیه‌ای غیرکشاورزی تبدیل کند؛ بنابراین مرزهای نواحی قابل تغییرند.

گروه مشاوره و برنامه‌ریزی آکو

۱۲۶- پاسخ: گزینه ۳ *(جغرافیای یازدهم - درس ۳ - کمربندهای فشار و گردش عمومی جو)*

پاسخ تشریحی در ناحیهٔ استوا به علت زاویهٔ تابش مستقیم خورشید و گرمای همیشگی، یک کانون کم‌فشار ایجاد می‌شود. در ناحیهٔ استوایی (حاره‌ای) از استوا تا مدارات ′۲۷ / °۲۳ شمالی و جنوبی، هوای گرم به سمت بالا صعود می‌کند، با بالارفتن سرد می‌شود و رطوبت خود را به صورت باران فرو می‌ریزد. در مناطق استوایی هر روز عصر باران‌های تند و رعدوبرق مشاهده می‌شود. در ناحیهٔ معتدله حوالی عرض جغرافیایی ۶۰ درجه، دوباره بر اثر صعود هوا، منطقهٔ فشار کم ایجاد می‌شود. البته این صعود تحت تأثیر تودهٔ هوایی است که از سمت قطب به طرف آن حرکت می‌کند و هوای نسبتاً گرم را به سمت بالا می‌راند. هرچند در این منطقه به دلیل وسعت خشکی‌ها در نیمکرهٔ شمالی و وسعت آب‌ها در نیمکرهٔ جنوبی، تغییراتی در فشار مناطق بروز می‌کند.

بنابراین در ناحیهٔ معتدله، حوالی عرض جغرافیایی ۶۰ درجه، یک منطقهٔ کم‌فشار وجود دارد؛ درست همانند ناحیهٔ صفر درجه (استوا) تا حوالی ۲۳ درجه که منطقه‌ای کم‌فشار است.

۱۲۷- پاسخ: گزینه ۴ *(جغرافیای یازدهم - درس ۳ - بارش)*

پاسخ تشریحی تصویر مورد سؤال، «بارندگی همرفتی» را نشان می‌دهد. در این نوع بارش، تودهٔ هوا از هوای مجاور خود گرم‌تر می‌شود؛ همراه با بالارفتن، دمای آن پایین می‌آید، ابر تشکیل می‌شود و بارندگی صورت می‌گیرد. بارش‌های «بهاری» بیشتر از این نوع‌اند. ابرهای تشکیل‌شده در این فرایند از نوع کومولوس هستند.

۱۲۸- پاسخ: گزینه ۲ *(جغرافیای یازدهم - درس ۳ - طبقه‌بندی آب‌وهوایی کوپن)*

پاسخ تشریحی نوع آب‌وهوا: معتدل (C)؛ پوشش گیاهی: جنگل‌های خزان‌دار

نوع آب‌وهوا: سرد (D)؛ پوشش گیاهی: جنگل‌های مخروطی سردسیری

۱۲۹- پاسخ: گزینه ۳ *(جغرافیای یازدهم - درس ۳ - علل ایجاد بیابان‌ها)*

پاسخ تشریحی همهٔ بیابان‌های ذکرشده در گزینه‌ها از نوع سرد هستند؛ اما بیابان «ترکستان» در مجاورت دریای خزر و بیابان «پاتاگونی» در مجاورت اقیانوس اطلس قرار دارند و لذا از منابع رطوبتی دور نیستند؛ پس گزینه‌هایی که به این بیابان‌ها اشاره دارند، نمی‌توانند پاسخ سؤال باشند. بیابان‌های تکله‌ماکان و گبی از منابع رطوبتی دورند و در اثر این عامل ایجاد شده‌اند.

۱۳۰- پاسخ: گزینه ۱ *(جغرافیای دوازدهم - درس ۴ - دسترسی (مسیرها و شبکه‌ها))*

پاسخ تشریحی در مبحث دسترسی از یک نقطه به نقطهٔ دیگر، بهترین مسیر، کوتاه‌ترین مسیر است و کوتاه‌ترین مسیر نیز یک خط مستقیم که گاه برای احداث این خط مستقیم، به احداث «تونل» یا «پل» نیاز است. در تصویر مورد سؤال نیز با احداث یک پل کوتاه روی رودخانه و احداث مسیر طولانی از روستا به ابتدای پل و از انتهای پل به مدرسه، می‌توان مسیر عبور دانش‌آموزان از روستا به مدرسه را در یک خط مستقیم احداث کرد.

۱۳۱- پاسخ: گزینه ۴ *(جغرافیای دوازدهم - درس ۴ - شاخص انحراف در احداث مسیر حمل‌ونقل)*

پاسخ تشریحی بررسی عبارت‌های نادرست:

عبارت «الف»: شاخص انحراف یعنی مسیر قابل احداث تقسیم بر مسیر مستقیم میان دو نقطه:

$$\text{شاخص انحراف } (\%) = \frac{\text{طول مسیر قابل احداث بین دو مکان}}{\text{طول مسیر مستقیم بین دو مکان}} \times \frac{۱۰۰}{۱}$$

عبارت «پ»: هر چه میزان انحراف یا پیچ‌وخم‌ها کم‌تر باشد، احداث راه آسان‌تر و کم‌هزینه‌تر است؛ یعنی شاخص انحراف یک مسیر با هزینهٔ احداث آن رابطهٔ مستقیم دارد.

۱۳۲- پاسخ: گزینه ۲ *(جغرافیای دوازدهم - درس ۴ - دسترسی در شبکهٔ راه‌ها)*

پاسخ تشریحی هر چه مجموع طول مسیرهای پیموده‌شده از یک مکان به مکان‌های دیگر کم‌تر باشد، دسترسی آن مکان به سایر مکان‌ها بهتر و مطلوب‌تر است. در ماتریس مورد سؤال، «امیریه» با ۵۳ کیلومتر فاصله، بهترین دسترسی و «ماهان» با ۷۸ کیلومتر فاصله، بدترین دسترسی را به «پشت‌رود» دارند.

۱۳۳- پاسخ: گزینه ۱ *(جغرافیای دوازدهم - درس ۴ - مدیریت حمل‌ونقل)*

پاسخ تشریحی علت نادرستی عبارت‌ها:

عبارت «ت»: با اختراع و گسترش وسایل حمل‌ونقل موتوری، مسئلهٔ تصادفات و مرگ‌ومیر یا زخمی‌شدن مسافران پیش آمد که البته این حوادث در حمل‌ونقل جاده‌ای بیش از سایر شیوه‌های حمل‌ونقل است.

عبارت «ث»: هر چه حجم محموله بیشتر باشد (مانند غلات به صورت فله)، هزینهٔ حمل آن کم‌تر می‌شود؛ یعنی میان حجم محموله و هزینهٔ حمل آن رابطهٔ معکوس وجود دارد.

۱۳۴- پاسخ: گزینه ۴ *(جغرافیای دوازدهم ـ درس ۴ ـ ایمنی در حمل‌ونقل)*

پاسخ تشریحی به نگاه دقیق‌تر به درس‌نامه بندازی همه‌چیز اون‌جا هست.

۱۳۵- پاسخ: گزینه ۳ *(جغرافیای دوازدهم ـ درس ۴ ـ حمل‌ونقل چندوجهی (چندمنظوره))*

پاسخ تشریحی در حمل‌ونقل چندوجهی می‌توان از همهٔ انواع حمل‌ونقل در کنار هم استفاده نمود و شیوهٔ حمل‌ونقل تفاوتی ندارد. سایر گزینه‌ها با توجه به مطالب مندرج در بخش درس‌نامه درست‌اند.

AKO
گروه مشاوره و برنامه‌ریزی آکو

فلسفه و منطق: فلسفه (۲): صفحه‌های ۵۲ تا ۵۸، منطق: صفحه‌های ۶۲ تا ۷۱، فلسفه (۱): صفحه‌های ۵۰ تا ۵۷

۱۳۶- پاسخ: گزینه ۴

(منطق- درس ۷)

پاسخ تشریحی قضیهٔ اول که در صورت سؤال بیان شده است موجبهٔ کلیه و قضیهٔ دوم، موجبهٔ جزئیه است و لذا بین آن‌ها رابطهٔ تداخل برقرار است. برای این‌که تشخیص دهیم کدام‌یک از گزینه‌ها رابطهٔ تداخل با موجبهٔ کلیه را بیان می‌کند، مربع تقابل را رسم کرده و با حرکت بر روی آن، نتیجهٔ هر گزینه را به دست می‌آوریم. برای این کار باید از گوشهٔ بالا سمت راست حرکت را شروع کنیم و جهت حرکت را براساس آخرین رابطه‌ای که در هر گزینه بیان شده تنظیم نماییم و سپس رابطهٔ دوم و نهایتاً رابطهٔ اول؛ و ببینیم مقصد کدام گزینه، گوشهٔ سمت راست پایین است. راه دیگر برای پاسخ‌دادن به این سؤال این است که در هر گزینه با قضیهٔ «هر معلمی دلسوز است» شروع می‌کنیم و طبق روند موجود در هر گزینه پیش می‌رویم تا ببینیم با کدام گزینه به قضیهٔ «بعضی معلمان دلسوزند» می‌رسیم. دقت کنید که در هر گزینه از مضافٌ‌الیه (از چپ) شروع می‌کنیم.

بررسی گزینه‌ها:

۱ از گوشهٔ سمت راست بالا به سمت چپ (برای تضاد) (ابتدا قضیه را متضاد می‌کنیم ← «هیچ معلمی دلسوز نیست»)، به سمت پایین (برای تداخل) (سپس قضیه را متداخل می‌کنیم ← «بعضی معلم‌ها دلسوز نیستند.»)، به سمت بالا (برای تداخل) (سپس قضیه را متداخل می‌کنیم ← «هیچ معلمی دلسوز نیست.»)؛ انتهای مسیر: «گوشهٔ سمت چپ بالا».

۲ از گوشهٔ سمت راست بالا به سمت چپ (برای تضاد) (ابتدا قضیه را متضاد می‌کنیم ← «هیچ معلمی دلسوز نیست.»)، به سمت پایین (برای تداخل) (سپس قضیه را متداخل می‌کنیم ← «بعضی معلم‌ها دلسوز نیستند») روی قطر (برای تناقض) (سپس قضیه را متناقض می‌کنیم ← «هر معلمی دلسوز است.»)؛ انتهای مسیر: «گوشهٔ سمت راست بالا».

۳ از گوشهٔ سمت راست بالا روی قطر (برای تناقض) (ابتدا قضیه را متناقض می‌کنیم ← «بعضی معلم‌ها دلسوز نیستند.»)، به سمت بالا (برای تداخل) (سپس قضیه را متداخل می‌کنیم ← «هیچ معلمی دلسوز نیست.»)، به سمت راست (برای تضاد) (سپس قضیه را متضاد می‌کنیم ← «هر معلمی دلسوز است») انتهای مسیر: «گوشهٔ سمت راست بالا»

۴ از گوشهٔ سمت راست بالا روی قطر (برای تناقض) (ابتدا قضیه را متناقض می‌کنیم ← «بعضی معلم‌ها دلسوز نیستند.»)، پس به سمت بالا (برای تداخل)، (سپس قضیه را متداخل می‌کنیم ← «هیچ معلمی دلسوز نیست.»)، سپس روی قطر حرکت می‌کنیم (برای تناقض) (سپس قضیه را متناقض می‌کنیم ← «بعضی معلم‌ها دلسوز هستند.»)، انتهای مسیر: «گوشهٔ سمت راست پایین» (محل موجبهٔ جزئیه و پاسخ درست)

۱۳۷- پاسخ: گزینه ۱

(منطق - درس ۷)

پاسخ تشریحی این قضیه یک موجبهٔ کلیه است و اگر متداخلش کاذب باشد، کاذب خواهد بود؛ چون در تداخل، از کذب جزئی به کذب کلی می‌رسیم؛ پس اگر کذب قضیهٔ «بعضی درختان جِماد هستند.» ثابت شود، قضیهٔ اصل نیز که موجبهٔ کلیه است، کاذب خواهد بود و ادعای گوینده رد می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ از کذب یکی از دو قضیهٔ متناقض، صدق دیگری به دست می‌آید و آن ادعا اثبات می‌شود.

۳ از کذب یکی از دو قضیهٔ متضاد، نمی‌توان صدق یا کذب دیگری را نتیجه گرفت.

۴ از صدق عکس مستوی یک قضیه، صدق قضیهٔ اصل معلوم می‌شود؛ پس ادعای گوینده اثبات می‌شود.

۱۳۸- پاسخ: گزینه ۳

(منطق- درس ۷)

پاسخ تشریحی بررسی گزینه‌ها:

۱ A، موجبهٔ کلیه است اگر کاذب باشد، پس نقیضش که D است صادق است و متناقض D همان A می‌باشد که باید موجبهٔ کلیه باشد.

۲ D، سالبهٔ جزئیه است که اگر کاذب باشد، متداخل تحت تضادش که C است، صادق می‌شود. C موجبهٔ جزئیه است و متناقضش، سالبهٔ کلیه است.

AKO
گروه مشاوره و برنامه‌ریزی آکو

۳ B، سالبهٔ کلیه است که اگر کاذب باشد، متناقضش که C است صادق می‌شود. C موجبهٔ جزئیه است که متناقض آن سالبهٔ کلیه است.

۴ B، سالبهٔ کلیه است که اگر کاذب باشد، نمی‌توانیم نتیجهٔ خاصی در مورد متضادش که A است، بگیریم.

۱۳۹- پاسخ: گزینه ۳ *(منطق- درس ۷)*

پاسخ تشریحی در میان انواع تقابل، فقط در رابطهٔ تداخل و عکس مستوی است که ممکن است هر دو قضیه هم‌زمان درست باشند که در ۳ به درستی قضیهٔ موجبهٔ کلیه (هر دانشجویی دیپلمه است) به موجبهٔ جزئیه (بعضی دانشجویان دیپلمه هستند) متداخل شده که صادق است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ «هر انسانی جاندار است» موجبهٔ کلیه است پس اگر بخواهد عکس شود باید به موجبهٔ جزئیه عکس شود که در ۱ به موجبهٔ کلیه عکس شده است.

۲ «بعضی اسب‌ها قهوه‌ای هستند» موجبهٔ جزئیه است و با قضیهٔ «هیچ اسبی قهوه‌ای نیست» که سالبهٔ کلیه است رابطهٔ تناقض دارد. در تناقض اگر یک طرف صادق باشد، طرف دیگر کاذب می‌شود.

۴ «هیچ شکلاتی شور نیست» سالبهٔ کلیه است و با قضیهٔ «هر شکلاتی شور است» که موجبهٔ کلیه است رابطهٔ تضاد دارد. در تضاد از صدق یک قضیه به کذب دیگری می‌رسیم.

۱۴۰- پاسخ: گزینه ۲ *(منطق- درس ۷)*

پاسخ تشریحی در صورتی که با وجود پیداشدن استثنایی در یک حکم کلی (آوردن مثال نقض)، هم‌چنان بر کلی‌بودن حکم خود اصرار کنیم، دچار مغالطهٔ استثنای قابل چشم‌پوشی شده‌ایم که ۲، مثالی برای این مغالطه است.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ از ابتدا حکم کلی بیان نکرده است، چون «تعداد زیادی» همان «بعضی» است.

۳ در بیان حکم، خودش استثنا را بیان کرده است.

۴ استثنا را پذیرفته و بر کلی‌بودن حکم، اصرار نکرده است.

۱۴۱- پاسخ: گزینه ۳ *(منطق- درس ۷)*

پاسخ تشریحی بررسی گزینه‌ها:

۱ عکسِ مستوی موجبهٔ کلیه، موجبهٔ جزئیه است. عکس مستوی موجبهٔ جزئیه، موجبهٔ جزئیه است و دوباره اگر موجبهٔ جزئیه را عکس کنیم به موجبهٔ جزئیه می‌رسیم؛ پس عکسِ مستویِ عکس مستویِ عکس مستویِ موجبهٔ کلیه، موجبهٔ جزئیه است.

۲ قضایای سالبهٔ جزئیه و موجبهٔ جزئیه با هم رابطهٔ تداخل تحت تضاد دارند. در تداخل تحت تضاد می‌توانیم از کذب یک قضیه به صدق قضیهٔ دیگر برسیم اما لزوماً از صدق یک قضیه به کذب دیگری نمی‌رسیم.

۳ قضیهٔ «هر الف ب است» یک قضیهٔ موجبهٔ کلیه است که کاذب است و متداخل آن هم که موجبهٔ جزئیه است کاذب است، حال، رابطهٔ قضیهٔ موجبهٔ جزئیه با قضیهٔ «هیچ الف ب نیست» که سالبهٔ کلیه است یک رابطهٔ تناقض است و در تناقض از کذب یک طرف به صدق طرف دیگر می‌رسیم؛ پس «هیچ الف ب نیست» صادق است.

۴ دو قضیه که رابطهٔ متقابل دارند، موضوع و محمولشان یکسان است.

۱۴۲- پاسخ: گزینه ۴ *(منطق- درس ۷)*

پاسخ تشریحی
- عکس مستوی «هر استادی علاقه‌مند به دانشجو است» (موجبهٔ کلیه) می‌شود «بعضی علاقه‌مندان به دانشجوها استادند»؛ (موجبهٔ جزئیه)؛ که در سؤال، موضوع و محمول به درستی جابه‌جا نشده و لذا مغالطهٔ ایهام انعکاس رخ داده است.
- عکس مستوی: جای موضوع و محمول عوض شود و نسبت ثابت بماند ← اگر اصل قضیه صادق باشد، عکس آن هم حتماً صادق است.

اصل	عکس مستوی
موجبهٔ کلیه (هر الف، ب است)	موجبهٔ جزئیه (بعضی ب، الف است)
موجبهٔ جزئیه (بعضی الف، ب است)	موجبهٔ جزئیه (بعضی ب، الف است)
سالبهٔ کلیه (هیچ الف، ب نیست)	سالبهٔ کلیه (هیچ ب، الف نیست)
سالبهٔ جزئیه	عکس لازم‌الصدق ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) موجبهٔ کلیه به موجبهٔ جزئیه عکس شده و درست است. (در قضیهٔ اصلی، موضوع «چاقو» و محمول «بُرنده» است.)

۲) سالبهٔ کلیه به سالبهٔ کلیه عکس شده و درست است. (در قضیهٔ اصلی، موضوع «قارچ» و محمول «دارای برگ/ برگ‌دار» است.)

۳) موجبهٔ جزئیه به موجبهٔ جزئیه عکس شده و درست است. (در قضیهٔ اصلی، موضوع «درخت» و محمول «میوه‌دهنده» است.)

۱۴۳- پاسخ: گزینه ۳ *(فلسفه ۱- درس ۷)*

پاسخ تشریحی بارزترین نشانه‌های اعتبار شناخت حسی عبارت‌اند از: ۱) انسان‌ها براساس این شناخت زندگی می‌کنند. ۲) با توجه به این شناخت می‌توان از اشیای طبیعی بهره برد. ۳) با استفاده از این شناخت می‌توانیم نیازهایمان را برطرف سازیم.

یکی دیگر از نشانه‌های اعتبار شناخت حسی، توانایی حس در شناخت تفاوت‌ها و تمایزها است که موجب می‌شود انسان به کمک عقل خود از اشیای متفاوت، استفاده‌های مختلف کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) مربوط به شناخت تجربی است.

۲) بیانگر یکی از نتایج شناخت عقلی است.

۴) بیانگر برخی ویژگی‌های معرفت شهودی است.

۱۴۴- پاسخ: گزینه ۲ *(فلسفه ۱- درس ۷)*

پاسخ تشریحی گرچه گاهی در شناخت حسی خطا رخ می‌دهد، اما این شناخت به قدری برای ما معتبر است که بر پایهٔ آن زندگی می‌کنیم و از اشیای طبیعی بهره می‌بریم و نیازهایمان را برطرف می‌سازیم (رد ۳). یکی از نشانه‌های ارزش و اعتبار شناخت حسی، توانایی حس در شناخت تفاوت‌ها و تمایزهاست. کسی نیست که به علت چند بار اشتباه در دیدن، دیگر از چشم خود استفاده نکند. او حتی برای پی‌بردن به خطای خود باز هم از همین حواس استفاده می‌کند (رد ۴)؛ به عبارت دیگر: هر کس می‌داند که دستگاه حواس ما و ادراک مربوط به حواس ما یک ساختار درست دارد و پیش‌آمدن خطا مربوط به ساختار دستگاه نیست. دقت کنید که ما همه‌روزه از حواس خود استفاده می‌کنیم، اما ممکن است کم‌تر به این مسائل توجه کرده باشیم. با این‌که پاسخ به بسیاری از این مسائل روشن است، اما توجه به آن‌ها و سخن‌گفتن دربارهٔ آن‌ها به تدریج دیدگاه شفافی در «معرفت‌شناسی» به ما می‌دهد. (رد ۱)

گروه مشاوره و برنامه‌ریزی آکو

۱۴۵- پاسخ: گزینه ۳ *(فلسفه ۱- درس ۷)*

پاسخ تشریحی بررسی موارد نادرست:

مورد اول: ارسطو (نه افلاطون) از اولین دانشمندانی است که مبانی علوم تجربی را پایه‌گذاری کرد.

مورد سوم: یکی از نشانه‌های ارزش و اعتبار شناخت حسی، توانایی حس در شناخت تفاوت‌ها و تمایزها است. (نه شناخت عقلی)

مورد چهارم: شناخت عقلانی همان کاربردهای عقلی نیست؛ بلکه یکی از کاربردهای عقل است.

۱۴۶- پاسخ: گزینه ۲ *(فلسفه ۱ - درس ۷)*

پاسخ تشریحی قلب یا دل ابزاری است که همهٔ انسان‌ها به صورت بالقوه دارای آن هستند، اما بالفعل‌شدن آن در انسان، نیازمند تعالی ایمان، سیر و سلوک و ... است و در همهٔ انسان‌ها اتفاق نمی‌افتد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) به شناخت قلبی، معرفت شهودی می‌گویند، چون در این نوع شناخت گویی حقایق را با چشم خود می‌بینیم. (نه این‌که مشاهده واقعاً با چشم صورت گیرد) البته این مشاهده قلبی است، نه حسی.

۳) وحی الهی نوعی شهود قلبی است (نه این‌که یک ابزار شناختی مستقل باشد) که ویژهٔ پیامبران بوده و البته سایر مردم هم به واسطهٔ پیامبران از آن بهره‌مند می‌شوند. آن‌چه ابزار شناخت محسوب می‌شود، قلب یا دل است، نه وحی.

۴) «معرفت شهودی» و «شناسایی حالات درونی نفس»، دو نوع شناخت متفاوت هستند که اولی با قلب و دومی با همکاری و کنار هم قرارگرفتن عقل و قلب به دست می‌آید.

۱۴۷- پاسخ: گزینه ۳ *(فلسفه ۱- درس ۷)*

برخلاف وحی الهی، هیچ‌کدام از ادراک‌های حسی و عقلی و قلبی انسان، خطاناپذیر نیستند.

پاسخ تشریحی بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) ادراک حسی، شناخت تجربی و شناخت عقلی نیز نیاز به سیر و سلوک ندارد. ← دقت کنید که سیر و سلوک برای شهود عارفانه است.

۲) عقل قوانین کل هستی را می‌شناسد.

۴) شهود عارفانه نیز بی‌واسطه است؛ به عبارتی معرفت شهودی، چه شهود عارفانه باشد و چه وحی، بی‌واسطه است.

۱۴۸- پاسخ: گزینه ۳ *(فلسفه ۲ ـ درس ۷)*

پاسخ تشریحی در فلسفه یکی از عناوین عقل، عقل به عنوان یک موجود برتر و متعالی است. در این نگاه به عقل، موجودات عقلانی یا همان عقول (مثل خدا یا بسیاری از فرشتگان) همان موجودات مجرّد هستند که عقل برای آن‌ها کاربرد دارد و در عالم عقل به سر می‌برند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) ارسطو به معنای اول عقل (دستگاه تفکر و استدلال) توجه ویژه‌ای داشت و آن را به دو دستهٔ نظری و عملی تقسیم نمود.

۲) در دورهٔ دوم حاکمیت کلیسا، عقل در معنای دستگاه تفکر مورد توجه فیلسوفان مسیحی قرار گرفت.

۴) فرشتگان یا همان عقول، صرفاً از طریق شهود به حقایق دست می‌یابند.

۱۴۹- پاسخ: گزینه ۱ *(فلسفه ۲ ـ درس ۷)*

پاسخ تشریحی فیلسوفان یونان باستان به هر دو کاربرد عقل توجه داشته و دربارهٔ آن‌ها سخن گفته‌اند. به طور مثال، هراکلیتوس که از فیلسوفان پیش از سقراط است، از حقیقتی به نام «لوگوس» سخن می‌گوید که هم به معنای یک وجود و حقیقت متعالی است و هم به معنای نطق و سخن و کلمه؛ یعنی وی به هر دو کاربرد عقل توجه داشته است. از نظر او «کلمه» و «سخن» ظهور و پرتو عقل متعالی و برتر می‌باشد؛ همان‌طور که سخن و کلمه بیانگر افکار و اندیشه‌های انسان است و آن‌چه را که انسان در ذهن دارد، با کلام ظاهر می‌کند و به دیگران می‌رساند و جهان و اشیا نیز ظهور آن وجود و آن حقیقت متعالی و برتر هستند؛ بنابراین او اعتقاد داشت که در جهان وحدتی حقیقی برقرار است و اشیای متکثر جلوه‌هایی از حقیقتی متعالی و واحد هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۲) هراکلیتوس هر دو کاربرد عقل را قبول داشت.

۳) تقسیم‌بندی انواع علم و دانش براساس عقل، نظر ارسطو است.

۴) هراکلیتوس از حقیقتی به نام لوگوس حرف می‌زند که برای آن دو معنا قائل بود: «وجود و حقیقت متعالی» و «نطق و سخن و کلمه».

۱۵۰- پاسخ: گزینه ۴ *(فلسفه ۲- درس ۷)*

پاسخ تشریحی ارسطو انواع استدلال‌ها را در بخش منطق آثار خود تدوین کرد؛ استدلال تجربی را از استدلال عقلی محض جدا نمود و کاربرد هر کدام را روشن ساخت. ارسطو انسان را «حیوان ناطق» نامید و توضیح داد که «نطق» ویژگی ذاتی انسان است. اما فرانسیس بیکن که روش تجربی را بهترین روش برای پیشرفت زندگی بشر می‌دانست، از فیلسوفان خواست که از بت‌هایی که فلاسفهٔ قدیم برای ما ساخته‌اند، دست بردارند و بیش از گذشته بر تجربه تکیه کنند. پس بیکن عملاً استدلال عقلی را وابسته به تجربه می‌داند و فارغ از آن، استدلال عقلی بدون تجربه را بدون نتیجه و آن را مانند بتی می‌داند که باید آن را رها کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) اوگوست کنت، فیلسوف تجربه‌گرای قرن نوزدهم، به طور کلی عقل فلسفی و کار عقل در تأسیس فلسفه را کاملاً ذهنی خواند و گفت که نگاه فیلسوفان به جهان و هستی، ناظر بر واقعیت نبوده بلکه ساختهٔ ذهن آنان و حاصل تأملات ذهنی آنان بوده است. از نظر او، عقل صرفاً آن‌گاه که با روش تجربی و حسی وارد عمل می‌شود، به واقعیت دست می‌یابد و به «علم» می‌رسد؛ بنابراین از نظر کنت عقل فقط از طریق علم تجربی می‌تواند به شناخت واقعیت نائل شود.

۲) این مطلب نظر ارسطو است، نه اندیشمندان رنسانس.

گروه مشاوره و برنامه‌ریزی آکو

۳ دکارت که با ریاضیات به خوبی آشنا بود، به همهٔ توانایی‌های عقل، مانند بدیهیات عقلی، استدلال‌های عقلی محض و نیز تجربه توجه داشت. او معتقد بود که عقل می‌تواند وجود خدا و نفس مجرّد و غیرمادی انسان و اختیار او را اثبات کند. البته او دیگر به عالم عقل به عنوان یک عالم برتر و متعالی در جهان، عقیده‌ای نداشت و عقل را صرفاً همان دستگاه تفکر و استدلال به حساب می‌آورد که می‌تواند ابزار شناخت انسان قرار بگیرد، پس او عقل را انتزاعی یا ذهنی نمی‌داند، بلکه آن را واقعی می‌داند.

۱۵۱- پاسخ: گزینه ۲ *(فلسفه ۲- درس ۷)*

پاسخ تشریحی «لزوم خیرخواهی»، از مقولهٔ باید و نباید است که فهم و تشخیص آن، کار عقل عملی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ شناخت خوب و بد افعال اختیاری انسان، کار عقل عملی است، اما تشخیص این‌که کدام کار انسان، اختیاری است، از مقولهٔ هستی‌شناسی بوده و کار عقل نظری است.

۳ شناخت لزوم نیکی به پدر و مادر، کار عقل عملی است، ولی شناخت فواید این کار، توسط عقل نظری صورت می‌گیرد.

۴ شناخت خوب و بدهای اخلاقی، کار عقل عملی است، ولی شناخت بنیان‌های علم اخلاق، مربوط به فلسفهٔ اخلاق بوده و کار عقل نظری است.

۱۵۲- پاسخ: گزینه ۱ *(فلسفه ۲ ـ درس ۷)*

پاسخ تشریحی فلاسفه به دو قصد و هدف یا دو کاربرد، عقل را در فلسفه این‌گونه معرفی می‌کنند:

۱ عقل به عنوان دستگاه تفکر و استدلال (که عقل در این کاربرد همان کاربردی را دارد که بین مردم رایج است)، همان توانمندی است که به کمک آن استدلال می‌کنیم و از این طریق به دانش‌ها و حقایقی دست می‌یابیم.

۲ عقل به عنوان یک موجود متعالی و برتر از ماده (مجرّد و غیرمادی)

در میان فیلسوفان یونان باستان، هراکلیتوس از حقیقتی به نام «لوگوس» سخن می‌گوید که هم به معنای (عقل) به عنوان آن حقیقت متعالی است و هم به معنای نطق و سخن و کلمه آمده است؛ بر این اساس به هر دو کاربرد عقل توجه داشته است. ارسطو عقل را ذاتی انسان می‌دانست بدین ترتیب او تصویر روشن‌تری از عقل ارائه کرد.

۱۵۳- پاسخ: گزینه ۲ *(فلسفه ۲ ـ درس ۷)*

پاسخ تشریحی علت اصلی یا علت مستقیم به حاشیه رفتن دین این بود که مبانی پذیرفته‌شده در کلیسا با تبیین‌های عقلانی در تعارض و ناسازگاری بود. این مسئله باعث گسترش بیشتر عقل‌گرایی و کاهش تفکر دینی مسیحیت می‌شد تا این‌که دین جای خود را به عقل داد و به گوشهٔ زندگی مردم رفت.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ این مطلب علتی برای شروع حکمای مسیحی به تبیین عقلانی مسائل دینی است.

۳ این گزینه علت اصلی محسوب نمی‌شود.

۴ این گزینه تعبیر دیگری از همان صورت سوال است؛ یعنی تصاحب جایگاه دین توسط عقل همان به حاشیه‌رفتن دین است.

۱۵۴- پاسخ: گزینه ۲ *(فلسفه ۲ ـ درس ۷)*

پاسخ تشریحی در ابتدای رنسانس که تحولات اجتماعی و فکری معمولاً در تقابل با حاکمیت کلیسا رقم می‌خورد، عقل جایگاه ممتازی پیدا کرد و همین عقل در این دوران، یگانه معیار و مرجع درستی و نادرستی بود.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ دین و مبانی کلیسا در دوران حاکمیت کلیسا اعتبار داشت که رنسانس با آن مخالف بود.

۳ محدودهٔ کارآمدی عقل نقطهٔ اختلاف فلاسفه در رنسانس بود.

۴ روش تجربی و بی‌توجهی به عقل محض، نظر فرانسیس بیکن بود.

۱۵۵- پاسخ: گزینه ۴ *(فلسفه ۲ ـ درس ۷)*

پاسخ تشریحی فرانسیس بیکن روش تجربی را بهترین روش پیشرفت زندگی بشری می‌دانست و از فلاسفه می‌خواست بت‌هایی که فیلسوفان قدیم ساخته‌اند (قواعد عقلی محض) را رها کنند و فقط به تجربه تکیه کنند. اوگوست کنت، عقل فلسفی یا همان عقل محض را ذهنی می‌دانست و به نظر او عقل محض واقع‌نما نیست؛ یعنی نمی‌تواند واقعیت را نشان دهد.

روان‌شناسی: صفحه‌های ۸۸ تا ۱۳۳

۱۵۶- پاسخ: گزینه ۳ *(درس ۴ ـ مراحل حافظه)*

پاسخ تشریحی رمزگردانی علی از نوع دیداری است، ولی دقت کنید که سؤال رمزگردانی سعید و محدثه را خواسته است.

هر دو نفر از طریق گوش‌دادن به صدای علی عدد را رمزگردانی کرده‌اند، پس در هر دو نفر رمزگردانی شنیداری وجود داشته است. سعید عدد را برای خودش بلندبلند تکرار کرده، یعنی باز هم از رمزگردانی شنیداری کمک گرفته است (سعید: فقط شنیداری)، ولی محدثه علاوه بر شنیدن، بین اعداد الگو برقرار کرده است؛ پس رمزگردانی معنایی هم داشته است (محدثه: رمزگردانی معنایی و شنیداری). رمزگردانی معنایی از رمزگردانی شنیداری و دیداری پایدارتر است.

۱۵۷- پاسخ: گزینه ۲ *(درس ۴ ـ خطاهای حافظه)*

پاسخ تشریحی در مثال نخست، چون فرد دروغگو نمی‌تواند دروغ اولیهٔ خود را به خاطر بیاورد و آن را فراموش می‌کند، مطالبی می‌گوید که ممکن است با حرف‌های قبلی‌اش متناقض باشد؛ پس دچار خطای حذف‌کردن شده است.

در مثال دوم، فرد خاطراتی را از ایام سربازی بازیابی می‌کند که اتفاق نیفتاده است؛ پس دچار حافظهٔ کاذب و خطای اضافه‌کردن شده است.

۱۵۸- پاسخ: گزینه ۴ *(درس ۴ ـ مراحل حافظه)*

پاسخ تشریحی سیمین اخبار را گوش می‌کند و به شکل رمزهای قابل قبول به خاطر می‌سپارد، سپس تا زمانی که مادرش برگردد، اطلاعات اخبار را در ذهنش نگه‌داری می‌کند و هنگام رویارویی با مادر، آن‌ها را به خاطر می‌آورد و تعریف می‌کند؛ بنابراین عمل به این وعده، متضمن شکل‌گیری حافظه و هر سه مرحلهٔ آن (رمزگردانی، ذخیره‌سازی و بازیابی) بوده است. این مثال مشابه مثال سپیده و امانت‌دادن کتاب به دوستش است که در قسمت مراحل حافظه در کتاب درسی بیان شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) ممکن است رمزگردانی جزءبه‌جزء در مورد سیمین وجود داشته باشد، ولی این گزینه پاسخ کاملی نیست؛ چون اگر سیمین فقط اطلاعات را رمزگردانی می‌کرد، نمی‌توانست آن‌ها را به خاطر بیاورد و برای مادرش تعریف کند.

۲) سیمین اطلاعات را در بلندمدت (بیش از چند دقیقه) اندوزش کرده و در حافظه نگه داشته است.

۳) استنباط از اطلاعات در مرحلهٔ شناخت عالی یا تفکر اتفاق می‌افتد. طبق اطلاعات سؤال، سیمین صرفاً تا مرحلهٔ حافظه پیش رفته است.

۱۵۹- پاسخ: گزینه ۲ *(درس ۴ ـ انواع حافظه)*

پاسخ تشریحی این‌که راننده در روز قبل هم کنار ادارهٔ پست توقف کرده بود، مربوط به حافظهٔ رویدادی اوست که تجربهٔ شخصی‌اش در یک زمان و مکان مشخص بوده است و به خاطر آوردن اطلاعات مربوط به مسائل فنی اتومبیل، مرتبط با دانش عمومی و حافظهٔ معنایی است.

۱۶۰- پاسخ: گزینه ۱ *(درس ۴ ـ انواع حافظه)*

پاسخ تشریحی حداکثر لغت قابل یادآوری در حافظهٔ کوتاه‌مدت 7 ± 2 است، یعنی ۵ تا ۹ لغت را می‌توان به یاد آورد. زمانی که از فرد می‌خواهیم بلافاصله بعد از شنیدن کلمات آن‌ها را بیان کند، او از حافظهٔ کوتاه‌مدت خود استفاده می‌کند؛ بنابراین حداکثر ۹ لغت به یاد می‌آورد، ولی زمانی که ده دقیقه فرصت تکرار و تمرین داده می‌شود، اطلاعات وارد حافظهٔ بلندمدت می‌شود که ظرفیت گنجایش آن نامحدود است؛ بنابراین می‌تواند تمامی کلمات داده‌شده را به خاطر بیاورد که در این‌جا ۲۰ لغت بوده است.

۱۶۱- پاسخ: گزینه ۳ *(درس ۴ ـ چگونه مطالعه کنیم تا حافظهٔ بهتری داشته باشیم؟)*

پاسخ تشریحی بررسی عبارات به ترتیب:

- رمزگردانی بیشتر مطالب به صورت شنیداری است، اگر همین مطالب به صورت دیداری هم رمزگردانی شود، رمزگردانی قوی‌تر صورت می‌گیرد (عبارت اول نادرست است).
- هر چه بیشتر آزمون دهید، نشانه‌های بازیابی بیشتری کسب می‌کنید. به این پدیده اصطلاحاً اثر آزمون گفته می‌شود (عبارت دوم درست است).
- یادگیری جدید، مانع یادآوری مطالب قبلی (یادگیری‌های گذشته) می‌شود که این موضوع به دلیل تداخل اطلاعات است (عبارت سوم درست است).

«پرهیز از هم‌زمانی چند فعالیت (پرهیز از توجه پراکنده)»، مشکلات مربوط به عدم رمزگردانی را کاهش می‌دهد؛ زیرا اگر به اطلاعات توجه دقیق داشته باشیم، رمزگردانی بهتر صورت می‌گیرد (عبارت چهارم نادرست است).

۱۶۲- پاسخ: گزینه ۱ *(درس ۴ ـ عوامل ایجاد فراموشی، گذشت زمان)*

پاسخ تشریحی ابینگهوس مجموعه‌ای از واژگان بی‌معنا همانند (داک، ووک، ساد و سیت) را حفظ کرد و بعد سعی کرد آن‌ها را به خاطر آورد. اگر واژه‌های معنادار را انتخاب می‌کرد، ممکن بود برخی کلمات را از طریق رمزگردانی معنایی (رمزگردانی معنادار) به اطلاعات قبلی حافظه‌اش ارتباط دهد و آن‌ها را بهتر و پایدارتر به خاطر بسپارد و برخی دیگر را ضعیف‌تر به خاطر بسپارد. این موضوع در عملکرد حافظهٔ او اثر می‌گذاشت و نمی‌توانست اثر خالص و واقعی گذشت زمان را در فراموشی اطلاعات بسنجد؛ بنابراین از واژه‌های بی‌معنا استفاده کرد.

طبق آزمایش ابینگهوس، بعد از گذشت یک ساعت تقریباً نیمی از مطالب به خاطر سپرده‌شده فراموش می‌شود و بعد از آن با گذشت زمان از شدت فراموشی کاسته می‌شود؛ یعنی هر چه زمان بیشتر می‌گذرد، شدت فراموشی کم‌تر است؛ بنابراین در بین گزینه‌ها، ۲ تا ۵ روز بعد از یادگیری شدت فراموشی کم‌تر است.

۱۶۳- پاسخ: گزینه ۴ *(درس ۴ ـ چگونه مطالعه کنیم تا حافظهٔ بهتری داشته باشیم؟)*

پاسخ تشریحی برای کنترل اثر گذشت زمان، نباید فاصلهٔ مرور مطالب بیشتر از شش یا هفت ساعت باشد، زیرا بیشترین مقدار فراموشی در ساعات نخست بعد از یادگیری رخ می‌دهد؛ بنابراین، مرورکردن بعد از گذشت ۸ ساعت، کارایی کم‌تری دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ شرکت در آزمون‌های مکرر شما را جهت بازیابی موفق، توانمندتر می‌سازد. هر چه بیشتر آزمون دهید، نشانه‌های بازیابی بیشتری کسب خواهید کرد. به این پدیده اصطلاحاً «اثر آزمون» می‌گویند؛ بنابراین شرکت در آزمون‌های مکرر از فراموشی مطالب جلوگیری می‌کند.

۲ برای کنترل اثر تداخل، از یادگیری با فاصله استفاده کنید. یادگیری جدید مانع یادآوری قبلی می‌شود. یادگیری با فاصله، اثر تداخل را کاهش می‌دهد و عملکرد حافظه را بهبود می‌بخشد.

۳ اگر اطلاعات را به صورت معنایی تبدیل کنید و از معانی مختلف برای سپردن به حافظه استفاده کنید، مطالب دیرتر فراموش می‌شوند. به این روش «رمزگردانی معنادار» گفته می‌شود.

۱۶۴- پاسخ: گزینه ۲ *(درس ۴ ـ عوامل ایجاد فراموشی)*

پاسخ تشریحی بیشترین مقدار فراموشی در ساعت‌های نخست بعد از یادگیری صورت می‌گیرد، در نتیجه بهترین شیوهٔ کنترل اثر گذشت زمان، مرور اطلاعات در زمان مناسب است؛ چون نیما اطلاعات را حداکثر ۶ ـ ۷ ساعت بعد از یادگیری مرور می‌کند، گذشت زمان در عملکرد او تأثیرگذار نیست. سایر عوامل فراموشی ذکرشده در عملکرد نیما تأثیر می‌گذارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ چون نیما یادگیری سطحی دارد، دچار تداخل اطلاعات می‌شود. برای کنترل اثر تداخل باید یادگیری عمیق داشته باشیم و معانی مطلب را هم بفهمیم.

۳ چون نیما نسبت به پاورقی‌ها توجه ندارد، آن‌ها را رمزگردانی هم نمی‌کند و در نتیجه به یاد نمی‌آورد. بسیاری از فراموشی‌ها در عمل ناشی از کم‌توجهی و نبود رمزگردانی است.

۴ چون نیما به روان‌شناسی علاقه ندارد، عملکرد حافظهٔ او در این درس تحت تأثیر عوامل عاطفی قرار می‌گیرد. وقتی به مطلبی علاقه نداشته باشیم، سخت‌تر آن را رمزگردانی می‌کنیم.

۱۶۵- پاسخ: گزینه ۴ *(درس ۴ ـ چگونه مطالعه کنیم تا حافظهٔ بهتری داشته باشیم؟)*

پاسخ تشریحی در بسط معنایی برای یادگرفتن مفهوم مورد نظر از مثال‌های مختلف استفاده می‌شود. مربی در آموزش رنگ‌ها با نشان‌دادن شکل‌ها و میوه‌های مختلف برای هر رنگ، از مثال‌های مختلف استفاده کرده و مفهوم هر رنگ را بسط معنایی داده است.

در تمایزبخشی تفاوت‌های مفاهیم به لحاظ معنایی و ظاهری برجسته می‌شود. در این‌جا مربی با نشان‌دادن تفاوت رنگ‌ها در مواد تشکیل‌دهنده‌شان از تمایزبخشی استفاده کرده است.

در قسمت اول، «استفاده از چند روش حرکتی» درست نیست؛ چون خود دانش‌آموزان از روش‌های حرکتی استفاده نکرده‌اند و فقط شاهد مثال‌های مختلف بوده‌اند.

در قسمت دوم، «ساماندهی مطالب» درست نیست؛ چون تأکید بر تفاوت‌هاست، نه دسته‌بندی‌کردن و طبقه‌بندی‌کردن اطلاعات.

۱۶۶- پاسخ: گزینه ۲ *(درس ۴ ـ مقدمه و انواع حافظه)*

پاسخ تشریحی یکی از شگفت‌آورترین پدیده‌های شناختی انسان حافظه است؛ بنابراین از میان جملات ذکرشده باید به دنبال عبارتی بگردیم که هم مربوط به حافظه باشد و هم نادرست باشد. عبارت اول و چهارم در مورد حافظه است، ولی عبارات درستی هستند. عبارت سوم درست نیست ولی در مورد حل مسئله است. روش بارش فکری ۴ مرحله دارد که مرحلهٔ آخر آن ارائه بهترین راه حل است.

بررسی ۲: در ظرفیت حافظهٔ کوتاه‌مدت و کاری محدودیت وجود دارد، ولی در ظرفیت حافظهٔ بلندمدت محدودیت وجود ندارد؛ بنابراین قسمت اول جمله درست است، اما چون حافظهٔ معنایی و رویدادی هر دو از انواع حافظهٔ بلندمدت هستند، پس قسمت دوم نادرست است.

۱۶۷- پاسخ: گزینه ۱ *(درس ۵ ـ عوامل مؤثر بر حل مسئله)*

پاسخ تشریحی بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: وقتی سماجت بر حل مسئله برای مدت‌زمانی نادیده گرفته می‌شود، عواملی که مانع حل آن مسئله هستند، فراموش می‌شوند؛ در نتیجه هنگام مراجعهٔ مجدد و با نبود عواملی که مانع حل مسئله می‌شدند، حل مسئله محقق می‌شود. به اثر نادیده‌گرفتن حل مسئله برای مدت‌زمانی مشخص، «اثر نهفتگی» می‌گویند. در عبارت اول، دانش‌آموز برای این‌که بعد از گذشت مدت‌زمانی، دوباره اقدام به حل سؤال کند، آن سؤال را با علامت ضربدر مشخص می‌نماید.

عبارت‌های دوم و سوم: تجربهٔ گذشتهٔ ما، بر توانایی ما در حل مسئله تأثیر می‌گذارد. تأثیر یادگیری‌های گذشته بر حل مسئله را «انتقال» می‌گویند. اثر تجربهٔ گذشته، همیشه آسان‌کردن راه حل نیست؛ بنابراین انتقال، گاهی می‌تواند اثر مثبت داشته باشد و گاهی می‌تواند منجر به آثار منفی شود. عبارت دوم، بیانگر اثر مثبت انتقال، و عبارت سوم نشان‌دهندهٔ اثر منفی انتقال است.

۱۶۸- پاسخ: گزینه ۲ *(درس ۵ ـ روش‌های حل مسئله)*

پاسخ تشریحی مسئلهٔ برج هانوی را می‌توان با روش «کاهش تفاوت وضعیت موجود با وضعیت مطلوب» که از روش‌های اکتشافی حل مسئله است، حل کرد؛ بنابراین ۳ رد می‌شود.

در صورتی که همهٔ حلقه‌ها از بالا، به ترتیبِ کوچک به بزرگ در میلهٔ سوم قرار بگیرند (وضعیت مطلوب)، مسئله حل شده است. (رد ۴)

در حل این مسئله باید دو شرط رعایت شود: در هر حرکت تنها یک صفحه حرکت داده شود (رد ۱) و یک صفحه با اندازهٔ بزرگ‌تر نمی‌تواند بر روی صفحهٔ کوچک‌تر قرار بگیرد (پاسخ صحیح ۲).

۱۶۹- پاسخ: گزینه ۲ *(درس ۵ ـ پیامدهای ناتوانی در حل مسئله)*

پاسخ تشریحی بسیاری از افرادی که احساس شکست می‌کنند مشکلات عاطفی جدی ندارند؛ بلکه مهارت‌های حل مسئله را نمی‌دانند.

هم‌چنین ناکامی موجب پرخاشگری می‌شود و هر چه شهروندان جامعه از مهارت‌های حل مسئله آگاه باشند، احتمال استفاده از روش‌های تهاجمی و پرخاشگری کم‌تر خواهد بود.

ناکامی، یک وضعیت عاطفی ناخوشایند است، نه وضعیت شناختی.

۱۷۰- پاسخ: گزینه ۳ *(درس ۵ ـ مقدمه و ویژگی‌های مسئله)*

پاسخ تشریحی هر چه اطلاعات بیشتری در حافظه داشته باشیم، برای تفکر آمادگی بیشتری خواهیم داشت؛ بنابراین رابطهٔ آن‌ها مستقیم است. البته برخورداری از حافظهٔ قوی لزوماً به معنای داشتن تفکر قوی نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ در مسئله توانمندی‌های ما محدود است. اصولاً زمانی با مسئله مواجه می‌شویم که امکانات ما محدود باشد.

۲ بسیاری از مردم از مسئله تصور مثبتی ندارند، زیرا راه حل آن مسئله را نمی‌دانند.

۴ اهمیت حل مسئله با قابل تعمیم بودن آن در ارتباط است. در اثر حل مسئله، به اصول و قوانینی دست می‌یابیم که در موقعیت‌های دیگر هم قابل استفاده باشد؛ به همین دلیل است که یادگیری حاصل از حل مسئله، در مقایسه با سایر یادگیری‌ها، قابل تعمیم است.

۱۷۱- پاسخ: گزینه ۴ *(درس ۵ ـ روش‌های حل مسئله)*

پاسخ تشریحی در روش شروع از آخر، از هدف اصلی به هدف فرعی و از آن به هدف فرعی دیگر می‌رسیم و این کار را تا زمانی ادامه می‌دهیم تا سرانجام به هدفی برسیم که وسیلهٔ رسیدن به آن را در اختیار داریم. این روش حل مسئله «شروع از آخر» نام دارد.

AKO
گروه مشاوره و برنامه‌ریزی آکو

۱۷۲- پاسخ: گزینه ۳ *(درس ۵ ـ تعریف حل مسئله)*

پاسخ تشریحی زمانی که انسان‌ها می‌کوشند با استفاده از روش‌های درست، مسائل را حل کنند (یعنی می‌توانند حل مسئله کنند)، مسئله به جای تهدید به یک موضوع خوشایند و فرصت پیشرفت تبدیل می‌شود. در ۳ تعریف حل مسئله ارائه شده است.

بررسی گزینه‌ها:

۱ به «اهمیت مسئله» اشاره کرده است. حتی اگر نتوانیم اصول و قوانین را تعمیم دهیم و فقط در مورد یک موضوع خاص به حل مسئله بپردازیم، آن موضوع به فرصت پیشرفت تبدیل می‌شود.

۲ به مسئله‌های خوب تعریف شده اشاره کرده است. بسیاری اوقات مسئله‌های خوب تعریف نشده نیز با روش‌های درست حل می‌شوند و تبدیل به فرصت پیشرفت می‌شوند.

۴ به موضوع تصمیم‌گیری مربوط است که به سؤال و حل مسئله ارتباطی ندارد.

۱۷۳- پاسخ: گزینه ۱ *(درس ۵ ـ مراحل حل مسئله)*

پاسخ تشریحی ۱) فهمیدن این موضوع که تیم فوتبال در امر گل‌زنی مشکل دارد: تشخیص مسئله (قبل از حل مسئله باید خود مسئله مشخص شود.)

۲) استفاده از تاکتیک‌های تغذیهٔ مهاجم: به‌کارگیری راه حل مناسب برای حل مسئله (در این مرحله باید یک روش را انتخاب کرد و در پیش گرفت.)

۳) برگزاری دیدار دوستانه به منظور بررسی تأثیر این روش: ارزیابی راه حل (در این مرحله باید بررسی کرد که روش به کار گرفته شده اثربخش بوده یا نه.)

مرحلهٔ بازبینی و اصلاح راه حل، وقتی است که در راه حل به کار گرفته شده تغییراتی ایجاد کنیم و آن را مورد اصلاح قرار دهیم.

انتخاب راه‌حل‌های جایگزین زمانی به کار می‌رود که راه‌حل ابتدایی راهگشا نباشد و راه حل جدیدی را انتخاب کنیم.

هیچ‌کدام از دو مورد اخیر، در مثال وجود ندارند.

۱۷۴- پاسخ: گزینه ۲ *(درس ۵ ـ روش‌های حل مسئله)*

پاسخ تشریحی صورت سؤال، به دنبال روش تحلیلی حل مسئله است که فقط در ۲ وجود دارد. استفاده از الگوی دفترچهٔ راهنما و انجام دقیق مراحل آن نمونه‌ای از روش تحلیلی است که حل مسئله را به صورت قطعی تضمین می‌کند، ولی اگر فرد بخواهد خودش با آزمون و خطا لگو را بسازد، دچار خطا می‌شود و روش او اکتشافی است.

۱ پیداکردن کتاب فقط براساس رنگ، با خطا مواجه است و روش اکتشافی است، ولی اگر فرد همهٔ کتاب‌های قفسه را چک کند، روش او تحلیلی است و صددرصد به جواب می‌رسد.

۳ تخمین‌زدن براساس تجربیات قبلی یک روش اکتشافی و مبتنی بر نظر شخصی است.

۴ افزایش تدریجی رتبه به منظور رسیدن به رتبهٔ مورد نظر، روش اکتشافی از نوع «کاهش تفاوت وضع موجود با وضع مطلوب» است.

۱۷۵- پاسخ: گزینه ۳ *(درس ۵ ـ انواع مسئله)*

پاسخ تشریحی در ۳ «بیماری سرطان» علل متعددی دارد (مانند وراثت، استرس، سبک زندگی نامناسب، حوادث تلخ زندگی، قرارگرفتن در معرض مواد شیمیایی و ...) که هنوز هم علت قطعی آن مشخص نشده است؛ بنابراین یک مسئلهٔ پیچیده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ نوع بیماری سرطان توسط دستگاه‌های پیشرفته قابل تشخیص است.

۲ با تجویز داروهای مناسب بیماری و توصیه‌های پزشک می‌توان به بهبود بیماری و یا عقب‌انداختن مرگ بیماران کمک کرد.

۴ عوارض شیمی‌درمانی از طریق بررسی وضعیت بیماران قابل شناسایی و توصیف است.

گروه مشاوره و برنامه‌ریزی اکو